10 ЛЕТ

ИНИЦИАТИВА РОЗЫ ОТУНБАЕВОЙ

www.roza.kg

Созидание – для народа Кыргызстана

20

ГОДОВОЙ ОТЧЕТ

22

пр.Чуй 106, г.Бишкек,
Кыргызская Республика

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382

В 2022 году мы отметили важную дату – десятилетие Международного общественного Фонда «Инициатива Розы Отунбаевой».

Роза Отунбаева

Учредитель Фонда

С одной стороны, это время пролетело как одно мгновение, с другой – за это время было сделано очень многое. Это десятилетие стало периодом важных достижений, реализацией более 100 больших и малых проектов и инициатив, имеющих общественное, социальное и культурное значение, оказавших влияние на десятки тысяч жителей нашей страны.

Каждый проект Фонда - это шаг к нашей мечте о процветающей стране с сильным человеческим потенциалом, богатым культурным разнообразием и устойчивой окружающей средой. Деятельность Фонда осуществляется при поддержке международных организаций и институтов развития, коммерческих организаций, физических и юридических лиц.

Догдургуль Кендирбаева

Исполнительный директор Фонда

Десять лет – это только начало.
Мы только в самом начале пути и готовы к новым свершениям.

Центры развития на джайлоо

Цель проекта- создание условий для развития детей животноводов и их родителей в отдаленных высокогорных регионах Кыргызской Республики.

Центры развития на джайлоо представляют юрты, где созданы условия для развития детей и просвещения родителей в летнее время.
Данный проект – прекрасная альтернатива детским садикам, нехватка которых особенна ощутима в регионах республики.
Посещение детьми Центров развития на джайлоо абсолютно бесплатно.
Кроме работы воспитателя проводятся разные мероприятия:

- Мастер-классы по чтению вслух и развитию речи.
- Мастер-классы для развития мелкой моторики у детей.
- Театральные постановки.
- Лекции-уроки для детей.
- Традиционные и спортивные развивающие игры.
- Интерактивные уроки для детей.
- Лекции и тренинги для родителей-животноводов и воспитателей Центра.
- Привлекаются опытные педагоги.
- Обмен опытом между регионами.
- И многое другое.

В летний сезон 2022 года было организовано 95 Центров развития на джайлоо. По республике проектом охвачено 2700 детей.
Все 95 центров были обеспечены обучающими комплектами, канцелярскими принадлежностями и книгами.
Благодаря поддержке Посольства КНР в КР, Институту Конфуция во всех Центрах были организованы мастер-классы по различным тематикам. Множество интересных и полезных мастер-классов подготовлено и проведено волонтерами, в том числе мастер-классы по робототехнике, планетарий, телескопы и др. от НДИТА "Алтын туйун".

Для улучшения работы Центров были организованы следующие конкурсы: "Лучший медиа продукт" среди СМИ, "Лучший воспитатель" и "Лучший Центр развития на джайлоо". Вручение наград победителям конкурсов пройдет в начале 2023 года.
А при поддержке Союза муниципалитетов тюркского мира (TDBB), самые активные воспитатели и организаторы Центров развития на джайлоо в количестве 12 человек, в начале следующего 2023 года, посетят город Стамбул с недельным рабочим визитом для обмена опытом и ознакомления с системой дошкольного образования Турции.

В 2022 году команда проекта по приглашению участвовала и презентовала достижения проекта “Центры развития на джайлоо” на 2 больших конференциях. В Международном диалоге по миграции на тему: “Использование миграции для обеспечения устойчивости и устойчивости постпандемии. Восстановление: возможности и проблемы” (Женева, Швейцария) и на Международной научно-практической конференции ECCE-РЕГИОН по теме “Воспитание дошкольников на основе традиционных духовно-нравственных ценностей народов Центрально-Азиатского региона” (Узбекистан).

#ВАЖНО:

- Увеличено количество информированных граждан, родителей и членов местных сообществ о важности вопросов дошкольного образования, включая вопросы мирной жизни с соседями на границах, навыков и умений толерантного отношения друг к другу.
- Дети охвачены дошкольным образованием.
- Взрослые и дети получили жизненные навыки, а также навыки по сохранению экологии республики.
- Проведены мастер-классы по музыке, чтобы снять у детей постковидный стресс. Садикам в прошлом году были вручены комплекты музыкальных инструментов.
- Проведены мастер классы по робототехнике, занятия в планетарии для расширения кругозора детей.
- Для повышения уровня и качества образования детей, а также для стимулирования воспитателей и организаторов Центров развития на джайлоо ежегодно организовывается международный обменный визит.

Статистика по работе проекта за период с 2014 года по 2022 год

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Открыто Центров	35	87	117	98	102	114	5	30	95
Охват детей	800	2200	3100	3054	3087	3407	105	820	2700
Охват родителей	560	870	960	1140	1180	1260	32	91	980
Охват учителей	42	92	130	122	143	291	5	35	105

Приложение для родителей «Бешке чейин үлгүр»

В 2022 году Фонд «Инициатива Розы Отунбаевой» принял участие в международном проекте по адаптации и запуску приложения для родителей «Бешке чейин үлгүр».

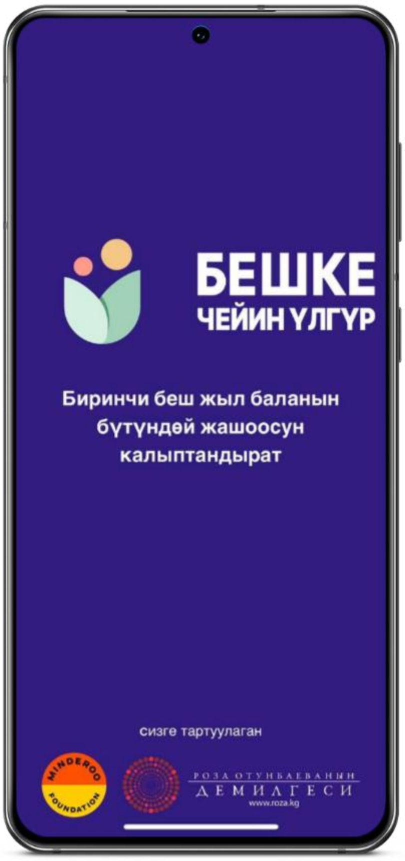

Приложение для родителей «Бешке чейин үлгүр” разработано австралийским Фондом “Миндеру” и Центром мозга и разума Сиднейского университета. Это советы для родителей, у которых дети от 0 до 5 лет по раннему развитию детей.
Все советы разделены на пять областей: Игры, Здоровый дом, Развитие мозга, Эмоциональная связь, Сообщество.
Содержание приложения разработано Центром мозга и разума Сиднейского университета, который входит в топ лучших университетов мира и основано на последних научных исследованиях. Содержание полностью адаптировано с учетом культурных особенностей Кыргызстана и содержат множество полезной информации для родителей.

Сканируйте QR-код, чтобы скачать приложение

Информация о развитии ребенка имеет форму коротких советов и дополнена примером действия/занятия, которое можно выполнить вместе с ребенком. Пример:

НАСТРОЙКА ВНУТРЕННИХ ЧАСОВ

Узнайте, как настроить свои биологические часы работать правильно.

ПОЧЕМУ

В мозге и теле каждого из нас есть часы, которые сообщают нашим органам, когда и что делать. Наши внутренние – биологические часы контролируют, когда мы бодрствуем или спим, когда наши мышцы работают или восстанавливаются, когда наш желудок переваривает пищу или голодает. Как и обычные часы, биологические часы могут сбиваться! На работу наших биологических часов влияет время, когда свет попадает в наши глаза, или время, когда мы физически активны, и время, когда мы ложимся спать и просыпаемся. Забота о наших биологических часах помогает нам быть здоровыми и счастливыми.

ЗАНЯТИЯ:

Пример занятия 1: Старайтесь изо всех сил, чтобы ваш ребенок засыпал и просыпался в одно и то же время. Утром предложите ребенку выйти на улицу и размяться!

Пример занятия 2: Утренний солнечный свет регулирует наши биологические часы. Утренняя прогулка помогает детям получить пользу утреннего солнечного света. Старайтесь, чтобы ночью свет был как можно слабее!

Пример занятия 3: Маленьким детям (от 6 месяцев) нужна помощь в настройке биологических часов! Вечерние процедуры (например, время купания) помогают им понять, что пришло время для сна.

- Приложение разработано на русском и кыргызском языках.
- Приложение можно скачать в Google play market для телефонов на платформе андроид и по QR коду для iphon-ов.

В ходе подготовки проекта в мае 2022 года в Кыргызстане была группа представителей фонда Миндеру в лице Мелиссы Тео и Натаниэля Фо, которые провели ряд встреч с родителями детских сад ОАО ТЕлеком, "Бакыт" Московского района, Детских садов села Чырпыкты, Баетово Иссык-Кульской области, детский сад Наристе новостройки Колмо.
В ходе поездок были заслушаны пожелания родителей, что важно в воспитании детей, какие ценности приоритетны в воспитании детей, каким родители видят своих детей в будущем, как родители воспитывают своих детей и т.д.
После того, как содержание приложения было переведено на русский и кыргызский языки и отредактировано, переводы были согласованы с экспертами проекта.
Экспертами проекта выступили:

- Догдуркуль Шаршеевна Кендирбаева - эксперт по образованию,
- Айна Бапаевна Жетибаева - эксперт по материнству и детству МЗ КР,
- Аэлита Ураловна Агайдарова - эксперт по раннему развитию,
- Сапаргуль Абдинабиева - медиа-эксперт.

Команда проекта:

- Асель Джакыпбекова - координатор проекта и переводчик на русский язык,
- Салтанат Адылбек кызы - PR специалист,
- Данияр Ашимов - переводчик на кыргызский язык.

Отдельно хотим поблагодарить детские сады, которые приняли активное участие в семинарах для родителей и тестировании приложения.

Отдельно можно отметить тему детских эмоций. Ребенок в возрасте до 5-6 лет не умеет хорошо управлять своими эмоциями, он только учится этому. Поэтому, когда малыш впадает в истерику, он делает это не для того, чтобы "насолить" родителям и не из вредности, а потому что плохо владеет эмоциями. Сильные эмоции – страх, гнев, перевозбуждение, настолько овладевают ребенком, что он буквально тонет в них.
Поэтому задача родителей объяснить как называется и что испытывает малыш в той или иной ситуации. Например, я вижу, ты злишься, или тебе грустно сейчас.
Особое внимание в приложении уделено развитию идентичности каждого ребенка. Развитию идентичности помогут рассказы о местности, в которой живет семья ребенка, об истории семьи, сообщества и известных людях, которые жили в этой местности или событиях, которые происходили в этой местности.
Это позволит ребенку, повзрослев, не только хорошо знать историю своей местности, и об известных личностях, живших здесь, но и чувствовать свою причастность к этому месту, к людям, которые жили и живут здесь. Этому также способствуют участие ребенка в жизни сообщества – участие в праздниках, таких как Нооруз, Айт и Курман Айт и т.д.

Родительское сообщество активно скачивает приложение и мы надеемся, что Приложение для родителей "Бешке чейин үлгүр" позволит родителям сделать детство их ребенка еще лучше и счастливее!

Проект «АтаМЕНен»

Расширение участия мужчин в развитии ребенка

Цель проекта - повышение уровня вовлеченности мужчин в воспитание детей, равное распределение родительских обязанностей в семье, ответственного отцовства и предотвращения насилия в отношении женщин и детей через призму гендерного равенства.

Проект реализуется в Нарынской области:
АА Ак Муз и АА Казыбек в Ат-Башинском районе;
АА Учкун и АА Мин-Булак в Нарынском районе.

Целевые группы проекта:
В общей сложности 2600 человек из 4 общин, включая:

- 2400 детей в возрасте до 19 лет- это младенцы, дети и подростки;
- 100 женщин - это женщины, которые получат выгоду от более активного участия мужчин в развитии детей раннего возраста и справедливого распределения домашних обязанностей;
- 100 мужчин - это мужчины, которые будут участвовать в информационных кампаниях, мероприятиях и совершенствовать свои навыки развития детей в раннем возрасте.

Недавние исследования показывают наличие стабильного, неизменного неравенства в распределении семейных обязанностей между женщинами и мужчинами. Гендерное неравенство является одной из важнейших коренных причин плохого развития детей в ранние годы. Женщины несут ответственность за воспитание детей, включая их развлечения и физиологическую поддержку.

В Кыргызстане было реализовано и реализуется большое количество проектов и программ, направленных на расширение прав и возможностей женщин и девочек и устранение гендерных барьеров. Но в большинстве программ активная работа ведется по повышению потенциала только женщин, а деятельности с мужчинами зачастую остается без внимания.

В ответ на эти вызовы в данной инициативе предлагается инновационный подход выявления и популяризации позитивных практик/позитивной девиации (ПД). Отцы оказывают глубокое и долговременное влияние на развитие своих детей. В этом контексте проект предполагает, что если мужчинам и женщинам предоставляется информация о целостном развитии (питание, здоровье, гигиена, игры и общение) их детей, в семьях будут равные обязанности мужчин и женщин в воспитании детей, и местные органы власти включат в своих местных планах развития (ПСЭР) гендерно сбалансированные действия, которые поддерживают развитие детей раннего возраста на уровне сообщества, то в результате будут созданы условия в домашних хозяйств и общинах, необходимые для обеспечения развития детей, и показатели развития детей в стране улучшатся.

#АтаМЕНен

Проект был очень тепло принят целевыми сообществами. Население всех айылных, представители местной власти принимают активное участие в мероприятиях проекта. В настоящее время рабочими группами разработаны местные планы развития, включающие укрепление семейных ценностей в социальной политике айыльного аймака, распространение позитивной гендерной практики, повышение участия отцов в развитии детей раннего возраста.

В 2023 году будут поддержаны местные инициативы, направленные на развитие детей, продвижение позитивных гендерных практик. На следующем этапе проекта предусмотрены конкурсы, массовые мероприятия, направленные на популяризацию практики позитивных девиантов, повышение роли отцов в воспитании детей. Вместе с тем планируется издание книги с целью популяризации опыта позитивных девиант.

#УЖЕ СДЕЛАНО:

- Созданы рабочие группы по разработке ПСЭР в 4-х айыльных аймаках.
- Проведен установочный тренинг для рабочих групп из 4-х айыльных аймаков по разработке программы социально-экономического развития ПСЭР в городе Нарын. В тренинге приняли участие представители областных и районных администраций, депутаты местных кенешей, местные лидеры, представители общественных организаций.
- В 4-х айыльных аймаках был проведен тренинг на тему оценки гендерных и социальных потребностей населения при разработке Программы социально-экономического развития.
- В рамках информационной кампании выпущены 2 видеоролика, брошюры, 3 интервью в ТВ и радио, статьи в газетах и онлайн ресурсах.
- Проведено исследование по определению позитивных девиантов (отцов-чемпионов), в результате которого было выявлено около 20 позитивных девиантов.

Сканируйте QR-код, чтобы посмотреть видеоролики

Проект «Девочки в науке»

Проект реализовывался с июня 2020 года по декабрь 2022 года в Бишкеке, Оше и Чуйской области.

Цель проекта - Построение эффективной системы образования, ориентированной на привлечение девушек в STEM-образование и их патриотическое воспитание.

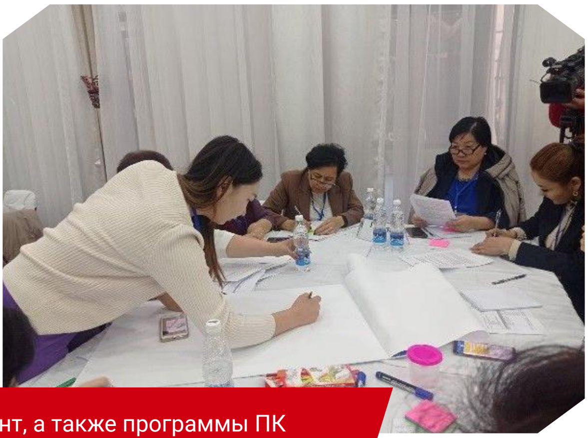

01

Изучение и анализ политики образования на СТЕМ компонент, а также программы ПК работников образования КР и оценка их воздействия на продвижение доступа к качественному основному общему и среднему общему образованию по СТЕМ предметам.

1. **Изучен уровень использования идей и компонентов СТЕМ образования в основном школьном и внешкольном дополнительном образовании КР.**
   - Предметами анализа стали: Стратегия развития образования (СРО) КР-2020; План действий Правительства КР по ее реализации СРО-2040; Проект СРО-2040; Государственный стандарт школьного образования (ГОС); Базисный учебный план (БУП) школьного образования; Предметные стандарты и учебные программы (Естественно научные, Математика,Технология); СТЕМ образования во внешкольном дополнительном образовании.
2. **Проведен круглый стол, принята резолюция и даны соответствующие рекомендации Кабинету Министров, МОиН КР, РИПКиППР, КАО .**
   - Предложены рекомендации МОиН КР по внесению изменений в стратегию развития образования, образовательные стандарты и учебные планы.
   - Разработаны рекомендации для Республиканского Института повышения квалификации учителей РИПКиППР, КАО КР по внедрению компонента СТЕМ в учебные программы.
   - Постановлением ПКР утверждены Стратегия развития образования 2021/2040 гг и План действий на 2021-2023 годы по реализации Стратегии развития образования в Кыргызской Республике на период 2021-2040 годов.
3. **Предложения, внесенные нами, и учтенные в процессе доработки проекта СРО-2040:**
   - Внедрение идеи и компонентов СТЕМ образования
   - Учет идей СТЕМ (СТЕАМ) образования
   - Разработан новый государственный стандарт (ГОС) школьного образования
   - Новый базисный учебный план (БУП) школьного образования
   - Новые предметные стандарты
   - Новое поколение учебно-методического комплекса (УМК)
   - Разработаны рекомендации и получены приказы от МОиН КР, КАО, РИПКиППР по внедрению компонента СТЕМ в учебные программы.

#Девочки в науке

02 Анализировать рынок труда, потребность рынка, бизнес-среду и ключевых участников женского предпринимательства, устанавливать партнерские отношения.

Изучены на наличие госполитики по созданию рабочих мест в области СТЕМ, сделан сравнительный анализ текущей ситуации в стране.

- Изучена система подготовки кадров в области СТЕМ, где готовят профессии по СТЕМ.

Изучено СРО КР в перспективе развития СТЕМ отраслей КР.

- Изучен рынок труда: данные крупных организаций (промышленных, производственных, горнорудных, гидроэнергетических и т.д.).
- Создана база данных бизнес-среды, ключевых участников женского предпринимательства.

03 Подготовка к ОРТ 400 учениц выпускных классов из школ г. Бишкек, Ош и Чуйской области с фокусом на STEM предметы.

По итогам реализации проекта «Девочки в науке» за 2020-2021 и 2022-2023 учебные годы достигли следующих результатов:

- Всего прошли подготовку ОРТ - 444
- Не стали поступать по разным причинам - 35
- Из поступавшихся 409, поступили в ВУЗы все 409, из них 12 в зарубежные ВУЗы.
- Поступили на STEM специальности - 270
- Поступили на гуманитарные направления - 139

Поступление в ВУЗы

Распределение по направлениям

#Девочки в науке

04 Программа наставничества, с вовлечением 150 женщин-наставниц и 2600 менти-девочек.

В рамках программы наставничества, помогающей девочкам получить реальный жизненный опыт в области STEM, 217 женщин- менторов, добившихся успеха в бизнесе, науке и технике, стали наставницами для 2772 девочек в г.Бишкек и Ош.

«Консультативная встреча директоров»
23-24 марта 2022 года в санатории "Аврора" прошла встреча с директорами пилотных школ проекта “Девочки в науке”.
Мероприятие организовано с целью разработки школьных планов с компонентом СТЕМ с учетом результатов и извлеченных уроков.

«Весенная школа STEM»
14 апреля 2022 года на базе КГТУ им.И.Раззакова состоялось открытие весенней школы STEM. Весенняя школа в этом году проводилась для участниц проекта “Девочки в науке”. Школьницы, которые прошли трехмесячный курс подготовки к ОРТ, получили консультацию по планированию карьеры в техническом направлении от ведущих преподавателей КГТУ им.И.Раззакова.

«Чемпионат по STEM»
20 апреля 2022 года в большом зале ОшГУ прошел «Чемпионат по STEM» среди учениц школ города Ош и Кара-Суйского района, участвующих в проекте «Девочки в науке».
В мероприятии приняли участие ученицы 16 школ города Ош и 4 школ Кара-Суйского района.

«Итоговая встреча менторов второй фазы»
23 апреля 2022 года в этнокомплексе «Супара» состоялось мероприятие, посвященное завершению второго этапа менторской программы проекта «Девочки в науке».

«Фестиваль STEM»
С 27 по 29 апреля на базе Ошского государственного университета был организован «Фестиваль STEM», с целью привлечь девочек 14-17 лет к науке, технике, технологиям и искусству, а также популяризации STEM-образования среди девочек-подростков и обмена опытом наставничества.

«Итоговая встреча менторов третьей фазы»
26 ноября 2022 года в этно-комплексе "Дасмия" состоялось итоговое мероприятие для менторов третьей фазы проекта, в которой приняли участие менторы из г.Ош и Бишкек, менти -девочки, директора пилотных школ, эксперты, партнеры и СМИ. Также в мероприятии приняла участие Посол доброй воли проекта «Девочки в науке» Асель Сартбаева.
В рамках мероприятия были подведены итоги конкурса «Лучшая STEM школа» и вручены подарки победителям и участникам конкурса.

"СТЕМ лагерь"
С 31 мая по 4 июня 2022 года на ОшГУ был проведен СТЕМ лагерь для менти.
С 31 октября по 4 ноября 2022 года на базе СТЕМ колледжа ОшМУ был организован СТЕМ лагерь с участием менти – девочек. В работе приняли участие около 100 менти-девочек, которые смогли лучше, глубже узнать о СТЕМ направлениях. Для девочек были проведены занятия по следующим направлениям:

- Графический дизайн
- WEB-разработка
- Talking club\Moving club
- Практические занятия по биологии и химии
- Мастер-классы по рукоделию

Информационное сопровождение

Подготовлено 4 видеоролика

"Нет никаких границ"

«Ментор и менти»

"Выбирай правильный камень. Сезим"

«Мой компас»

Все видеоматериалы проекта

На странице проекта в инстаграм @stem_kr было опубликовано 500 постов.

На странице проекта в Фейсбук опубликовано 711 постов.

Всего было 78 публикаций в СМИ:

Печатные - 49
ТВ - 35
Радио - 14

#Конушумда таза Аба

Проект «Конушумда таза Аба»

Цель проекта - Повышение осведомленности внутренних мигрантов, которые проживают в жилых массивах города Бишкек о важности предотвращения загрязненности воздуха через проведение для них тренингов и наращивание их потенциала.

Проект охватил 44 жилмассива города Бишкек и 2 жилмассива Аламединского района, Чуйской области.

Проект «Конушумда таза аба» направлен на понижение загрязненности атмосферного воздуха в городе Бишкек, путем повышения
осведомленности граждан о важности экологии и методах борьбы с загрязнением атмосферного воздуха, проживающих в жилмассивах города Бишкек. Бишкек, в отопительный сезон, занимает первые места в мировых рейтингах по загрязнению атмосферного воздуха, кроме того, является населенным пунктом с самым высоким числом заболевших респираторными заболеваниями по Республике. Основными причинами загрязнения воздуха в г.Бишкек являются: выхлопные газы от автотранспорта, угольное отопление домов в частном секторе, сжигание швейных и бытовых отходов, мусора, а также тление городской свалки.

В качестве решения перво-причин проблемы с загрязнением воздуха и окружающей среды, необходимо повысить осведомленность жителей и посредством этого повлиять на отношение людей к окружающей среде. Для этого были разработаны тренинги для участников проекта на темы: «Роль и значение экологии в жизни общества», «Экологичное садоводство и органическое земледелие», «Пути сокращения бытовых отходов и безопасность жизнедеятельности в реальных условиях», «Мастер класс по изготовлению компостной ямы» и «Обучение по написанию проектов».

Эти тренинги полезны всем вне зависимости от пола участников, но в целях обеспечения гендерного баланса, мы стремились к соотношению участников 50% на 50%.

#Конушумда таза Аба

#ВАЖНО:

По окончании проекта участники проекта научились правильно сортировать мусор, сооружать компостные ямы, правильно выбирать, сажать и ухаживать за саженцами, а также прошли курс по написанию проектов.
Из 46 жилмассивов г. Бишкек, жители из 25 жилмассивов написали эко-проекты, из которых 4 проекта были одобрены МОМ.
Эти проекты в дальнейшем будут профинансированы Международной организацией по миграции.

Проект осуществлялся в двух этапах:

Первый этап подразумевал собой установочные тренинги в жилмассивах города Бишкек, где описываются цели и задачи проекта, актуальность проблемы загрязнения воздуха, а также формируются группы для второго этапа.

В первом этапе участие в проекте приняли 1123 человек.

Второй этап – проведение тренингов в здании Инновационного центра, по темам: «Роль и значение экологии в жизни общества», «Экологичное садоводство и органическое земледелие», «Пути сокращения бытовых отходов и безопасность жизнедеятельности в реальных условиях», «мастер класс по изготовлению компостной ямы» и «обучение по написанию проектов».

На втором этапе проектом было охвачено 495 человек.

#ООН ЖН

Проект «Продвижение совместно разработанных мер по адаптации к изменению климата, учитывающих гендерные аспекты и особенности питания»

Цель проекта - Содействовать разработке и продвижению гендерно-трансформационных практик, повышению роли женщин, девочек и молодежи в разработке климатоустойчивых, последовательных, гендерно-чувствительных местных планов по снижению риска бедствий и адаптации к изменению климата и продовольственной безопасности путем применения инновационных подходов.

- Нарынская область (Жерге-Тал, Эмгек Талаа, Байзак АА)
- Ошская область (Араванский р-н: Алия-Анаров и Чек-Абад АА, Ноокатский р-н: Кулатов и Гулистан АА)
- Баткенская область (Ак-Турпак, Кулунду, Орозбеков и Самаркандек АА).

За время реализации проекта были проведены ускоренные консультации в пилотных районах Нарынской и Ошской области, а также одна ускоренная консультация бенефициарам пилотных районов Баткенской области в г.Бишкек, в отеле «Шератон».
Всего в ускоренных консультациях приняли участие более 800 человек - жителей пилотных районов и 150 лиц, принимающих решения.

Формат сессии “ускоренные консультации” (speed dating) — это мероприятие, позволяющее за короткое время провести диалог с участием большого количества участников. Для этого участники были разделены на 7 малых групп.

Представители профильных госорганов перемещались из группы в группу, где все участники смогли высказать свое мнение в течение рабочего процесса. Диалог велся командой проекта, состоящего из главного модератора и фасилитаторов для каждой группы. Данный интерактивный формат работы в малых группах, позволил эффективно использовать время и пространство, чтобы лица, принимающие решения, могли внимательно всех выслушать.

В данном диалоге обсудили вопрос влияния изменения климата за последние 5 лет на жизнедеятельность мужчин, женщин, молодежи, пожилых людей, ЛОВЗ, бедных слоев населения. К примеру, на использовании пастбищ, добыча угля, использование электроэнергии, утепление домов, питьевая вода.

Реабилитационный лагерь для Баткенских женщин.

4-х дневный тренинг для 126 баткенских женщин прошел с 31 октября по 4 ноября 2022 года в санаторий «Иссык-Куль-Аврора», где были организованы тренинги по дизайн мышлению, арт-терапевтические, психотерапевтические и поэзия-терапевтические мероприятия. Женщины прошли медицинское обследование у высоко-квалифицированных врачей таких как онколог-гинеколог, гинеколог, маммолог, врач-эндокринолог. Также, во время 4-х дневного тренинга заместитель секретаря Совета безопасности КР Надырбеков З.К провел встречу с женщинами из приграничных сел Баткена и ответил на многие их вопросы.
В Бишкеке 126 женщин Баткена встретились с первой леди страны Айгуль Жапаровой.

«Консолидация общества во имя мира, единства и развития страны»

С 30 октября по 3 ноября 130 женщин-лидеров из приграничных сел Баткенской области приняли участие в серии мероприятий и мастер-классов, на которых они разработали дорожную карту для дальнейшего восстановления региона.
В первый день мероприятия участницы встретились с секретарем Совета безопасности Маратом Иманкуловым, зампредседателя кабинета министров Эдилем Байсаловым, министром труда, социального обеспечения и миграции Кудайбергеном Базарбаевым, министром образования и науки Уланбеком Мамбетакуновым, а также с постоянным координатором системы ООН в КР Антье Граве и региональным директором структуры "ООН-женщины" Алией Эль-Ясир.
Тема встречи "Консолидация общества во имя мира, единства и развития страны". В мероприятии приняли участия 126 женщин из сел Самаркандек, Кулунду, Ак-Сай, Капчыгай, Орозбекова и Ак-Турпак Баткенской области.

С 28 ноября по 1 декабря 2022 г в санатории «Иссык-Куль-Аврора» прошел **семинар по разработке местных планов социально-экономического развития** 11 айыльных аймаков, включающих меры по адаптации к изменению климата, управлению рисками стихийных бедствий и продовольственной безопасности".
В мероприятии приняли участие 80 человек, в том числе 33 женщины, 47 мужчин, представители органов местного самоуправления, государственных органов, общественных организаций, эксперты и активисты.
В результате были разработаны 9 Адаптационных Планов пилотных районов и один План социально-экономического развития с разделом АП.

Инициатива «3 жаштан кийин кеч»

С 2019 года на странице Фонда «3 жаштан кийин кеч» («После 3 поздно») в социальных сетях инстаграм, фейсбук, телеграм родители регулярно получают информацию о развитии детей.

Почти 50 000 родителей ежедневно имеют возможность задать вопрос психологам, педиатрам, педагогам и получить ответ от специалистов во время прямых эфиров.

На странице регулярно проводятся конкурсы, флешмобы, марафоны с целью повышения осведомленности родителей о важности раннего развития детей.

На странице опубликовано более 530 постов информационного, познавательного характера, а также организовано 3 конкурса (конкурс на лучшее название проекта, конкурс активных пользователей страницы, конкурс среди загрузивших приложение "Успеть до пяти")

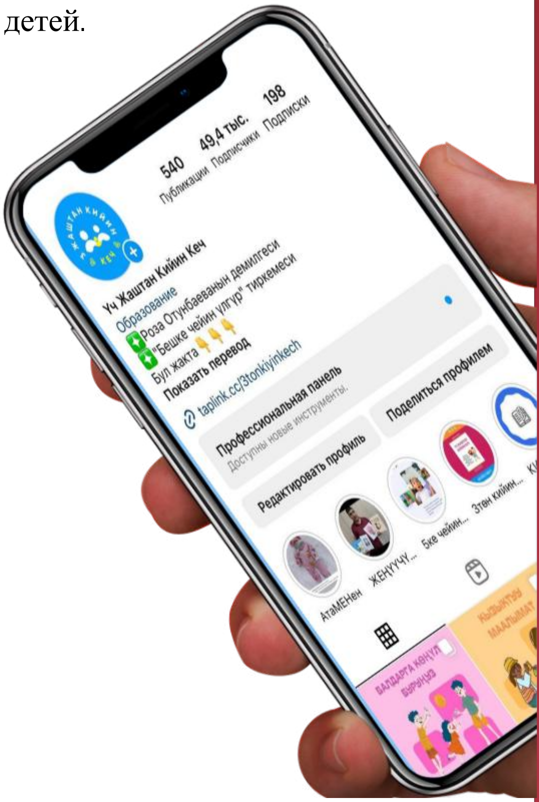

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОДПИСАТЬСЯ!

Проект «Санарип 50+»

Цель проекта - Содействие в формировании знаний, умений и навыков кыргызстанцев по управлению цифровыми ресурсами.

В рамках проекта, участники прошли курсы по следующим темам:

- функции смартфона,
- поиск информации через смартфон,
- общение через социальные сети,
- использование электронной почты для ведения официальной переписки,
- использование электронного кошелька для безналичных операций и основ финансовых цифровых инструментов,
- использование гугл инструментов,
- безопасность в мировой сети,
- защита своих личных данных в безграничных просторах интернета,
- советы по кибербезопасности в финансовой сфере.

Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) начали играть важную роль в нашей жизни с тех пор, как мы вступили в эру информационных технологий. Чтобы не отставать от скорости быстро меняющегося мира, люди должны обладать знаниями и навыками в новых технологиях, чтобы использовать их для продуктивной работы. Однако не все люди имеют доступ и ресурсы для получения таких знаний.

В Кыргызстане молодое поколение успешно использует интернет и мобильные технологии для общения, учебы и работы. Но есть определенная группа людей, которым не хватает знаний об ИКТ и мобильных технологиях. Большинство из них — это люди в возрасте старше 50 лет.

Также пандемия показала насколько знания ИКТ могут быть необходимы в чрезвычайных ситуациях и в повседневной жизни. Многие учителя и родители испытали сложности в обучении школьников, студентов из-за незнания элементарных основ ИКТ.

С распространением ИКТ в жизни людей, увеличилось число мошенников в просторах сети интернет, тем самым возросла необходимость повышения осведомленности населения о кибербезопасности, интернет мошенниках, об элементарных методах защиты персональных данных и правил поведения в сети интернет.

Для решения указанных выше проблем был разработан проект «Мобильные технологии для людей 50+». Этот проект направлен на снижение рисков за счет инновационных подходов к использованию ИКТ. Участники проекта, были обучены использованию информационных технологий и продуктов мобильного банкинга для получения более легкого и открытого доступа к информации, расширения социальных сетей, решения повседневных финансовых вопросов, облегчения работы, связанной с коммуникацией и оптимизацией процессов ведения малого бизнеса.

Проект «Оценка деятельности судов аксакалов в Кыргызской Республике»

Цель проекта - Оценить деятельность и текущее положение судов аксакалов, практику рассмотрения ими дел, взаимодействие с ключевыми акторами на национальном и местном уровнях страны.

Фонд проводит исследование судов аксакалов в Кыргызской Республике, которое посвящено деятельности судов аксакалов, как негосударственного механизма разрешения споров и предоставления населению доступных услуг правосудия. Исследование нацелено на оценку деятельности и текущего положения судов аксакалов, практики рассмотрения ими дел, взаимодействия с ключевыми акторами на национальном и местном уровнях страны. В исследовании предпринимается попытка описать портрет судов аксакалов, некоторые закономерности их деятельности, актуальность, эффективность, устойчивость института, сотрудничество с другими общественными органами и публичными институтами, а также гендерную чувствительность на сегодняшний день.

Актуальность исследования заключалась, во-первых, в оценке текущего положения судов аксакалов и их способности внести вклад в улучшение качества правосудия, поскольку для этого необходимо понимание разнообразия акторов и механизмов, используемых гражданами для разрешения споров, в том числе и вне государственной судебной системы, во-вторых, в фокусировании на способности судов аксакалов реагировать на потребности населения, учитывать интересы женщин, детей и других уязвимых групп. И, наконец, наибольшая значимость исследования для настоящего времени выражалась в выработке рекомендаций по улучшению законодательных основ судов аксакалов, проведению организационных мероприятий и повышению гендерной чувствительности судов аксакалов.

Результаты исследования будут использованы для дальнейшего укрепления института судов аксакалов в КР, а также разработки рекомендаций для будущих интервенций по улучшению их деятельности в достижении гендерно-чувствительного правосудия.

Исследование охватило 369 респондентов, из которых мужчин - 203 (55%), женщин - 166 (45%). Исследование проведено в 11 сообществах страны (в 7 регионах и городах республиканского значения Бишкек и Ош), где обследовано 14 судов аксакалов.

Данное исследование “Оценка деятельности судов аксакалов в Кыргызской Республике” проведено группой экспертов Международного общественного фонда “Инициатива Розы Отунбаевой” в рамках проекта USAID “Укук булагы”, реализуемого некоммерческой организацией East-West Management Institute (EWMI).

Проект USAID “Укук булагы” содействует расширению доступа граждан к правосудию путем повышения прозрачности деятельности органов правосудия, продвижения гендерно-чувствительного правосудия, ориентированного на людей и снижения уровня коррупции. Гендерно-чувствительное правосудие, ориентированное на людей, является новым подходом в государственном управлении, и опирается на фактические данные для лучшего понимания и реагирования на системные правовые проблемы и потребности граждан.

#Книги Фонда

Книгоиздание

По сложившейся в Фонде традиции мы работаем над изданием книг в нескольких серях::

- Жизнь замечательных людей
- Литература для детей
- Руководство по воспитанию детей для родителей.

Все книги, издаваемые Фондом, являются актуальными для наших дней. В 2022 году работа была направлена на издание книг серии «Жизнь замечательных людей» на кыргызском языке, а также серии «Современное искусство - детям» для детей дошкольного и младшего школьного возраста и подростков.

В рамках реализации данного проекта Фондом инициирована программа по переводу и изданию серии книг из жизни замечательных людей. Публикация таких книг в современном обществе Кыргызстана весьма актуальна, так как эти книги дают представление не только о жизни отдельно взятой личности, и через призму жизни и деятельности этих личностей - возможность узнать о реформах, общественных движениях в исторической перспективе. Эти книги не только расширяют кругозор кыргызскоязычного читателя, но помогают в формировании его мировоззрения, дают целостную картину о политических и экономических процессах в странах-соседях, по региону и в мире.

Главной целью Фонда является увеличение количества людей, стремящихся уделять больше внимания самообразованию и реализации полученных знаний на практике, стимулирование мотивации на самовыражение, самореализация разносторонних способностей, в том числе творческих, расширение кругозора и воспитание молодежи.

Повышение охвата детей дошкольного и младшего школьного возрастов чтением посредством издания, формированию читающей нации и увеличению количества книг для детей в области искусства, популяризация книг для детей по искусству.

И одной из книг изданных из этой серии в 2022 году, является книга экс-канцлера ФРГ Вилли Брандта «Демократический Социализм, Статьи и Речи». Целью проекта издания книги экс-канцлера ФРГ Вилли Брандта «Демократический Социализм, Статьи и Речи» является ознакомление кыргызских парламентариев, молодежи, интересующихся политикой, с ценностями социальной демократии и со статьями и речами одного из старейших деятелей международного рабочего движения, бывшего президента Социалистического интернационала, почетного председателя СДПГ, лауреата Нобелевской премии мира В. Брандта на кыргызском языке.

Книгой, изданной в серии «Литература для детей» в 2022 году, является издание книги «Манас» Кыргыздардын баатырдык эпос (Манас сүрөттө)" на немецком языке, (составитель Б.Жакиев). Целью издания этой книги является дать возможность познакомиться с великим произведением кыргызского народа эпосом «Манас» на разных языках мира.

Также в этой же серии издана книга «Китай сегодня» на кыргызском и русском языках. Это книга позволит отправиться в увлекательное путешествие по загадочной стране и узнать секреты золотых крыш императорских дворцов, чем славятся китайские компании «единороги», каково значение самого сложного китайского иероглифа и почему современное искусство Китая самое популярное в мире, а также о великих изобретения, которыми мы пользуемся сегодня. Книга адресована тем, кто интересуется историей стран и народов мира.

#НАГРАДЫ:

Книга «Манас» героический эпос кыргызов» (на кыргызском, русском, немецком языках), изданная Фондом, получила Гран-при в Международном конкурсе «Искусство книги».
В конкурсе приняли участие 77 изданий из Кыргызстана, Азербайджана, Армении, Беларуси, Казахстана, России, Таджикистана, Узбекистана. За 19-летнюю историю конкурса Кыргызстан впервые выиграл 1 миллион рублей
в номинации «Гран-при».

ВСЕ ИЗДАНИЯ ФОНДА МОЖНО ПРИОБРЕСТИ

В КНИЖНЫХ МАГАЗИНАХ Г. БИШКЕК ИЛИ В ОФИСЕ ФОНДА, ПОЗВОНИВ ПО ТЕЛ.

0555004240

ПОДРОБНАЯ ИНФОРМАЦИЯ О РАБОТЕ Международного Общественного Фонда "Инициатива Розы Отунбаевой"

https://roza.kg

пр.Чуй 106, г.Бишкек,
Кыргызская Республика

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382

10 ЛЕТ
ИНИЦИАТИВА
РОЗЫ ОТУНБАЕВОЙ
www.roza.kg

Созидание – для народа Кыргызстана

2022

ЖЫЛДЫК ОТЧЕТ

Чүй пр. 106, Бишкек ш.,
Кыргыз Республикасы

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382

Роза Отунбаева

Фонддун уюштуруучусу

2022-жылы биз маанилүү датаны – «Роза Отунбаеванын демилгеси» эл аралык коомдук фондунун он жылдыгын белгиледик.

Бир жагынан, бул мезгил көз ачып-жумганча өттү, экинчи жагынан – бул мезгилдин ичинде өтө көп нерселер жасалды. Бул он жылдык маанилүү жетишкендиктердин, коомдук, социалдык жана маданий мааниге ээ болгон, өлкөбүздүн он миңдеген тургундарына таасир эткен 100дөн ашык ири жана чакан долбоорлор менен демилгелерди ишке ашыруунун мезгили болуп калды.

Фонддун ар бир долбоору – бул күчтүү адамдык потенциалы, бай маданий ар түрдүүлүгү жана туруктуу курчап турган чөйрөсү бар гүлдөп-өнүккөн өлкө жөнүндө биздин ой-тилегибизге карай кадам. Фондун иши эл аралык уюмдардын жана өнүктүрүү институттарынын, коммерциялык уюмдардын, жеке жана юридикалык жактардын колдоосу менен жүзөгө ашырылды.

Догдургуль Кендирбаева

Фонддун аткаруучу директору

Он жыл – бул башталышы гана.
Биз жолубуздун эң башталышында гана турабыз жана жаңы саамалыктарды ишке ашырууга даярбыз.

#Центрыразвитиянаджайлоо

Жайлоодогу өнүктүрүү борборлору

Долбоордун максаты – Кыргыз Республикасынын алыскы бийик тоолуу региондорундагы малчылардын балдарды жана алардын ата-энелерин өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү.

Жайлоодогу өнүктүрүү борборлору боз үйлөрдү билдирет, ал жерде жай мезгилинде балдарды өнүктүрүү жана ата-энелерди агартуу үчүн шарттар түзүлгөн.
Бул долбоор – тартыштыгы республиканын региондорунда өзгөчө сезилген балдар бакчаларына эң мыкты альтернатива.
Балдар Жайлоодогу өнүктүрүү борборлоруна баргандыгы үчүн таптакыр акча төлөбөйт.
Тарбиячынын ишинен тышкары төмөнкүдөй ар кандай иш-чаралар өткөрүлөт:

- Китепти үн чыгарып окуу жана тилди өнүктүрүү боюнча мастер-класстар.
- Балдардын майда кыймыл-аракетин өнүктүрүү үчүн мастер-класстар.
- Театр көрсөтүү.
- Балдар үчүн лекция сабактар.
- Салттуу жана спорттук өнүктүрүүчү оюндар.
- Балдар үчүн интерактивдүү сабактар.
- Малчылардын балдары жана Борбордун тарбиячылары үчүн лекциялар жана тренингдер.
- Тажрыйбалуу педагогдор тартылат.
- Региондордун ортосунда тажрыйба алмашуу.
- Жана көптөгөн башка нерселер.

2022-жылдын жайкы сезонунда 95 Жайлоодогу өнүктүрүү борбору уюштурулду. Республика боюнча долбоор тарабынан 2700 бала камтылган.
Бардык 95 борбор окутуучу комплекттер, канцеляриялык буюмдар жана китептер менен камсыз кылынды.
КЭРдин КРдагы Элчилигинин, Конфуций Институтунун колдоосунун аркасында бардык Борборлордо ар кандай тематикалар боюнча мастер-класстар уюштурулду. Волонтерлор тарабынан көп сандаган кызыктуу жана пайдалуу мастер-класстар даярдалды жана өткөрүлдү, анын ичинде «Алтын түйүн» НДИТАдан робот техникасы боюнча мастер-класстар, планетарий, телескоптор уюштурулду.
Борборлордун ишин жакшыртуу үчүн төмөнкүдөй конкурстар уюштурулду: ЖМКлар үчүн «Мыкты медиа продукт», «Мыкты тарбиячы» жана «Жайлоодогу мыкты өнүктүрүү борбору». Конкурстардын жеңүүчүлөрүнө сыйлыктарды тапшыруу 2023-жылдын башталышында өтөт.
Ал эми Түрк дүйнөсүнүн муниципалитеттер бирлигинин (TDBB) колдоосу менен Жайлоодогу өнүктүрүү борборлорунун 12 адамдар турган эң жигердүү тарбиячылары жана уюштуруучулары кийинки 2023-жылдын башталышында тажрыйба алмашуу жана Түркиянын мектепке чейинки билим берүү системасы менен таанышуу үчүн бир жумалык жумушчу визит менен Стамбул шаарына барат

2022-жылы долбоордун командасы чакыруу боюнча 2 ири конференцияга катышты жана «Жайлоодогу өнүктүрүү борборлору» долбоорун презентациялады. «Постпандемиянын туруктуулугун камсыз кылуу үчүн миграцияны пайдалануу. Калыбына келтирүү: мүмкүнчүлүктөр жана көйгөйлөр» темасына миграция боюнча эл аралык диалогго (Женева, Швейцария) жана «Борбордук Азия регионундагы элдердин салттуу руханий-адептик дөөлөттөрүнүн негизинде мектепке чейинки окуучуларды тарбиялоо» темасы боюнча ECCE-РЕГИОН Эл аралык илимий-практикалык конференцияга (Өзбекстан) катышты.

#ВАЖНО:

- Мектепке чейинки билим берүү маселелеринин, анын ичинде чек арада коңшулар менен тынч жашоо маселелеринин, бири-бирине карата сабырдуу мамиле кылуу жөндөмдөрүнүн маанилүүлүгү жөнүндө маалымдалган жарандардын, ата-энелердин жана жергиликтүү коомдоштуктардын мүчөлөрүнүн саны көбөйдү.
- Балдар мектепке чейинки билим берүү менен камтылды.
- Чоң кишилер менен балдар жашоо-тиричиликтин жөндөмдөрүн, ошондой эле республиканын экологиясын сактоо боюнча жөндөмдөрдү алды.
- Балдарда ковидден кийинки стрессти жоюу үчүн музыка боюнча мастер-класстар өткөрүлдү. Өткөн жылы балдар бакчаларына музыкалык аспаптардын комплекттери тапшырылды.
- Балдардын дүйнө таануусун кеңейтүү үчүн робот техникасы боюнча мастер-класстар, планетарийде сабактар өткөрүлдү.
- Балдардын билиминин деңгээлин жана сапатын жогорулатуу үчүн, ошондой эле Жайлоодогу өнүктүрүү борборлорунун тарбиячыларын жана уюштуруучуларын стимулдаштыруу үчүн жыл сайын эл аралык алмашуу визити уюштурулуп турат.

2014-жылдан тартып 2022-жылга чейинки мезгил үчүн долбоордун иши боюнча статистика

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Открыто Центров	35	87	117	98	102	114	5	30	95
Охват детей	800	2200	3100	3054	3087	3407	105	820	2700
Охват родителей	560	870	960	1140	1180	1260	32	91	980
Охват учителей	42	92	130	122	143	291	5	35	105

Ата-энелер үчүн «Бешке чейин үлгүр» тиркемеси

2022-жылы «Роза Отунбаеванын демилгеси» фонду ата-энелер үчүн «Бешке чейин үлгүр» тиркемесин адаптациялоо жана ишке киргизүү боюнча эл аралык долбоорго катышты.

Тиркемени жүктөө үчүн QR-кодду сканерле.

Ата-энелер үчүн «Бешке чейин үлгүр» тиркемеси австралиялык "Миндеру" Фонду жана Сидней университетинин Мээ жана акыл эс борбору тарабынан иштелип чыккан. Бул 0дөн 5 жашка чейинки балдары бар ата-энелер үчүн балдарды эрте өнүктүрүү боюнча кеңештер.

Бардык кеңештер төмөнкүдөй беш тармакка бөлүнгөн: Оюндар, Дени сак үй, Мээни өнүктүрүү, Эмоционалдык байланыш, Коомдоштук.

Тиркеменин мазмуну Сидней университетинин Мээ жана акыл эс борбору тарабынан иштелип чыккан, ал дүйнөдөгү мыкты университеттердин катарына кирет жана соңку илимий изилдөөлөргө негизделген. Мазмуну толугу менен Кыргызстандын маданий өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен адаптацияланган жана ата-энелер үчүн көп сандаган пайдалуу маалыматтарды камтыйт.

Бараны өнүктүрүү жөнүндө маалымат кыскача кеңештердин формасына ээ жана бала менен бирге аткарууга боло турган аракеттин/сабактын мисалы менен толукталган. Мисалы:

ИЧКИ СААТТАРДЫ ЖӨНГӨ САЛУУ

Өзүңдүн биологиялык саатыңды туура иштегенге кантип жөндөө керектигин бил.

ЭМНЕ ҮЧҮН

Биздин ар бирибиздин мээбизде жана денебизде сааттар бар, алар биздин органдарыбызга качан жана эмне кылуу керектигин кабарлап турат. Биздин ички биологиялык саатыбыз биз качан ойго же уктап жатканыбызды, биздин булчуңдарыбыз качан иштеп жатканын же калыбына келип жатканын, биздин ашказаныбыз качан тамакты сиңирип же качан ачка экенин контролдоп турат. Демейки саат сыяктуу эле, биологиялык саат бузулушу мүмкүн! Биздин биологиялык саатыбыздын иштешине биздин көзүбүзгө жарык тийген убакыт же биздин кыймыл-аракетибиз активдүү болгон убакыт жана биз уктоого камданып жаткан жана ойгонгон убакыт таасир этет. Биздин биологиялык саатыбыз жөнүндө камкордук көрүү бизди дени сак жана бактылуу кылат.

САБАКТАР:

1-сабактын мисалы: Сиздин балаңыз бир эле убакытта уктап жана ойгонушу үчүн болгон күчүңүз менен аракет кылыңыз. Эртең менен балага сыртка чыгууну жана колу-бутун керишин сунуш кылыңыз!

2-сабактын мисалы: Эртең мененки күндүн жарыгы биздин биологиялык саатыбызды жөнгө салат. Эртең менен жөө басуу балдарга эртең мененки күндүн жарыгынан пайда алууга жардам берет.

Түнкүсүн жарык мүмкүн болушунча аз болушуна аракет кылыңыз!

3-сабактын мисалы: Наристе балдарга (6 айдан тартып) биологиялык саатты жөнгө салууга жардам берүү керек! Кечки процедуралар (мисалы, киринүү убактысы) аларга уктоо үчүн убакыт жеткенин түшүнүүгө жардам берет.

#Бешке чейин үлгүр

- Тиркеме кыргыз жана орус тилдеринде иштелип чыккан.
- Тиркемени андроид платформасындагы телефондор үчүн Google play market же iphon үчүн QR код боюнча жүктөп алууга болот.

Долбоорду даярдоонун жүрүшүндө 2022-жылдын майында Кыргызстанда Мелисса Теодон жана Натаниэл Фодон турган Миндеру фондунун өкүлдөрүнүн тобу болду, алар Телеком ААКнын, Москва райондагы "Бакыт" балдар бакчаларынын, Ысык-Көл областындагы Чырпыкты, Баетово айылдарынын балдар бакчаларынын, Көлмө жаңы конушундагы Наристе балдар бакчасынын ата-энелери менен бир катар жолугушууларды өткөрдү.
Иш сапарлардын жүрүшүндө ата-энелердин каалоолору угулду, бул балдарды тарбиялоодо маанилүү – балдарды тарбиялоодо кандай дөөлөттөр артыкчылыктуу, ата-эне келечекте балдары ким болушун каалайт, ата-энелер өз балдарын кандай тарбиялап жатат ж.б.
Тиркеменин мазмуну орус жана кыргыз тилдерине которулуп жана редакциялангандан кийин котормолор долбоордун эксперттери менен макулдашылды.
Долбоордун эксперттери төмөнкүлөр болду:

- Догдуркуль Шаршеевна Кендирбаева – билим берүү боюнча эксперт,
- Айна Бапаевна Жетибаева – КР ССМнын эне жана бала боюнча эксперти,
- Аэлита Ураловна Агайдарова – эрте өнүктүрүү боюнча эксперт,
- Сапаргуль Абдинабиева - медиа-эксперт.

Долбоордун командасы:

- Асель Джакыпбекова – долбоордун координатору жана орус тилине котормочу,
- Салтанат Адылбек кызы – PR адис,
- Данияр Ашимов – кыргыз тилине котормочу.

Ата-энелер үчүн семинарларга жана тиркемени тестирлөөгө жигердүү катышкан балдар бакчаларына өзүнчө ыраазычылык билдиргибиз келет.

Балдардын эмоцияларынын темасын өзүнчө белгилөөгө болот. 5-6 жашка чейинки курактагы бала өзүнүн эмоцияларын башкара албайт, ал буга үйрөнүп жаткан гана учуру. Ошондуктан наристе ээ-жаа бербей ачууланганда, муну ата-энесинин жинине тийиш үчүн эмес жана кыялынын жамандыгынан эмес, өзүнүн эмоцияларына ээ боло албагандыктан жасайт. Катуу эмоциялар – коркуу, ачуулануу, ашкере ачуулануу баланы ушунчалык ээлеп алгандыктан, ал буларга ээ боло албай калат.
Ошондуктан ата-эненин милдети наристе тигил же бул кырдаалда өзүн кандай сезип жатканын жана ал кандай аталаарын түшүндүрүү. Мисалы, мен көрүп турам, сен ачууланып жатасың же азыр сен кейип турасың.
Тиркемеде ар бир баланын өзүнчөлүгүн өнүктүрүүгө өзгөчө көңүл бурулган. Өзүнчөлүгүн өнүктүрүүгө баланын үй-бүлөсү жашап жаткан чөлкөм жөнүндө, үй-бүлөнүн, коомдоштуктун тарыхы жана бул жерде жашап өткөн белгилүү адамдар же бул чөлкөмдө болуп өткөн окуялар жөнүндө айтып берүү жардам берет.
Бул балага чоңойгондо өзүнүн жеринин тарыхын жана бул жерде жашаган белгилүү инсандар жөнүндө жакшы билип гана тим болбостон, ошондой эле бул жерге, бул жерде жашап өткөн жана жашап жаткан адамдарга өзүнүн тиешеси бар экенин сезүүгө жардам берет. Буга ошондой эле баланын коомдоштуктун турмушуна катышуусу – Нооруз, Айт жана Курман Айт сыяктуу жана башка майрамдарга катышуу көмөктөшөт.

Ата-энелер коомдоштугу тиркемени жигердүү жүктөп алууда жана ата-энелер үчүн «Бешке чейин үлгүр» тиркемеси ата-энелерге өздөрүнүн балдарынын балалыгын дагы мыкты жана бактылуу кылууга мүмкүндүк берет!

«АтаМЕНен» долбоору

Баланы өнүктүрүүгө эркектердин катышуусун кеңейтүү

Долбоордун максаты – балдарды тарбиялоого эркектердин тартылышынын деңгээлин жогорулатуу, үй-бүлөдө ата-энелердин милдеттерин бирдей бөлүштүрүү, аталардын жоопкерчиликтүү болушу жана гендердик теңчиликтин көз карашынан алганда аялдарга жана балдарга карата зомбулукту четтетүү.

Долбоор Нарын областында ишке ашырылып жатат:
Ат-Башы районундагы Ак Муз АА жана Казыбек АА;
Нарын районундагы Учкун АА жана Миң-Булак АА.
Долбоордун максаттуу топтору:
Жалпысынан 4 коомдоштуктан 2600 адам, анын ичинде:

- 19 жашка чейинки курактагы 2400 бала – булар наристелер, балдар жана өспүрүмдөр;
- 100 айым – булар кенже курактагы балдарды өнүктүрүүгө эркектердин алда канча активдүү катышуусунан жана үйдөгү милдеттерди адилеттүү бөлүштүрүүдөн пайда ала турган айымдар.
- 100 эркек – булар маалыматтык кампанияларга, иш-чараларга катышып жана кенже курактагы балдарды өнүктүрүүдө өз жөндөмдөрүн өркүндөтө турган эркектер.

Жакындагы изилдөөлөр үй-бүлөлүк милдеттерди аялдардын жана эркектердин ортосунда бөлүштүрүүдө туруктуу, өзгөрүлбөс теңсиздик бар экенин көрсөтүп турат. Гендердик теңчилик кенже курактa балдарды начар өнүктүрүүнүн маанилүү өзөктүү себептеринин бири болуп саналат. Аялдар балдарды тарбиялоо, анын ичинде аларды алаксытуу жана физиологиялык жактан колдоо үчүн жоопкерчилик тартат.
Кыргызстанда кыз-келиндердин укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө жана гендердик бөгөттөрдү жоюуга багытталган көп сандаган долбоорлор жана программалар ишке ашырылды жана ишке ашырылып жатат. Бирок көпчүлүк программаларда аялдардын гана потенциалын жогорулатуу боюнча жигердүү иш жүргүзүлүп жатат, ал эми эркектер жагындагы иш көп учурда көңүл буруусуз калат.
Ушул көйгөйлөргө жооп иретинде бул демилгеде позитивдүү практикаларды/позитивдүү девиацияларды (ПД) аныктоонун жана даңазалоонун инновациялык ыкмасы сунуш кылынат. Аталар өз балдарынын өнүгүшүнө терең жана узак мөөнөттүү таасир этет. Бул контекстте долбоор буларды болжолдойт: эгерде эркектер менен аялдарга өздөрүнүн балдарын толук өнүктүрүү (тамак-аш, ден соолук, гигиена, оюндар жана баарлашуу) жөнүндө маалымат берилсе, үй-бүлөлөрдө балдарды тарбиялоодо эркектер менен аялдардын милдеттери бирдей болсо жана жергиликтүү бийлик органдары өздөрүнүн жергиликтүү өнүктүрүү пландарына (ПСЭР) коомдоштуктун деңгээлинде кенже курактагы балдарды өнүктүрүүнү колдогон, гендердик жактан балансташкан аракеттерди киргизсе, анда натыйжада үй чарбаларында жана коомдоштуктарда балдарды өнүктүрүүнү камсыз кылуу үчүн зарыл болгон шарттар түзүлөт жана өлкөдө балдарды өнүктүрүүнүн көрсөткүчтөрү жакшырат.

#АтаМЕНен

Долбоор максаттуу коомдоштуктар тарабынан өтө жылуу кабыл алынды. Бардык айылдык аймактардын тургундары, жергиликтүү бийликтин өкүлдөрү долбоордун иш-чараларына жигердүү катышууда. Азыркы учурда жумушчу топтор өнүктүрүүнүн жергиликтүү пландары иштелип чыккан, алар айылдык аймактын социалдык саясатында үй-бүлөлүк баалуулуктарды чыңдоону, позитивдүү гендердик практиканы жайылтууну, кенже куракгагы балдарды өнүктүрүүгө аталардын катышуусун жогорулатууну камтыйт. 2023-жылы балдарды өнүктүрүүгө, позитивдүү гендердик практикаларды алга илгерилетүүгө багытталган жергиликтүү демилгелер колдоого алынат. Долбоордун кийинки этабында позитивдүү девианттардын практикасын даңазалоого, балдарды тарбиялоодо аталардын ролун жогорулатууга багытталган конкурстар, массалык иш-чаралар каралган. Ошону менен бирге позитивдүү девиант тажрыйбасын даңазалоо максатында китепти чыгаруу пландаштырылууда.

#ЖАСАЛДЫ:

1 айылдык аймакта ПСЭРди иштеп чыгуу боюнча жумушчу топтор түзүлгөн.
Нарын шаарында социалдык-экономикалык өнүктүрүү программаларын (ПСЭРди) иштеп чыгуу боюнча 4 айылдык аймактагы жумушчу топто үчүн көрсөтмө берүүчү тренинг өткөрүлдү. Тренингге областтык жана райондук администрациялардын өкүлдөрү, жергиликтүү кеңештердин депутаттары, жергиликтүү лидерлер, коомдук уюмдардын өкүлдөрү катышты.
4 айылдык аймакта социалдык-экономикалык өнүктүрүү программаларын иштеп чыгуу учурунда калктын гендердик жана социалдык муктаждыктарын баалоо темасына тренинг өткөрүлдү.
Маалыматтык кампаниянын алкагында 2 видеоролик, брошюралар, ТВда жана радиодо 3 интервью, газеталарда жана онлайн ресурстарда макалалар чыгарылды.
Позитивдүү девианттарды (чемпион аталарды) аныктоо боюнча изилдөө жүргүзүлдү, анын натыйжасында 20га жакын позитивдүү девиант айкындалды.

Видеороликти көрүү үчүн QR-кодду сканерле

«Илимдеи кыздар» долбоору

Долбоор 2020-жылдын июнунан тартып 2022-жылдын декабрына чейин Бишкекте, Ошто жана Чүй областында ишке ашырылды.

Долбоордун максаты – кыздарды STEM-билим берүүгө тартууга жана аларды патриоттук тарбиялоого багытталган натыйжалуу билим берүү системасын түзүү.

01 СТЕМ компонент жагынан билим берүү саясатын, ошондой эле КР билим берүү кызматкерлеринин ПК программаларын изилдөө жана талдоо, алардын СТЕМ предметтери боюнча сапаттуу негизги жалпы жана орто жалпы билим берүүгө жеткиликтүүлүктү алга

1. КРнын негизги мектептеги жана мектептен тышкаркы кошумча билим берүүсүндө СТЕМ билим берүүнүн идеяларын жана компоненттерин пайдалануунун деңгээли изилденди.

- Төмөнкүлөр талдоонун предметтери болуп калды: КРда билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясы (БӨС)-2020; БӨСны ишке ашыруу боюнча КР Өкмөтүнүн аракеттер планы-2040; БӨС долбоору-2040; Мектептеги билим берүүнүн мамлекеттик стандарты (ГОС); Мектептеги билим берүүнүн Базистик окуу планы (БОП); Предметтик стандарттар жана окуу программалары (Табигый илимий, Математика,Технология); Мектептен тышкаркы кошумча билим берүүдөгү СТЕМ билим берүү.

2. Тегерек стол өткөрүлдү, резолюция кабыл алынды жана Министрлер Кабинетине, КР БжИМге, РИПКиППР, КБАга тиешелүү сунуштамалар берилди.

- КР БжИМге билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясына, билим берүү стандарттарына жана окуу пландарына өзгөртүүлөрдү киргизүү боюнча сунуштамалар берилди.
- РИПКиППРнын Мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу республикалык институтуна, КР КБАга окуу программаларына СТЕМ компонентин киргизүү боюнча сунуштамалар иштелип чыкты.
- КРӨ токтому менен 2021/2040-жылдары билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясы жана 2021-2040-жылдардагы мезгилге Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу боюнча 2021-2023-жылдарга аракеттер планы бекитилди.

3. БӨС-2040 долбоорун жеткире иштеп чыгуу процессинде биз киргизген жана эске алынган сунуштар:

- СТЕМ билим берүүнүн идеяларын жана компоненттерин киргизүү
- СТЕМ (СТЕАМ) билим берүүнүн идеяларын эсепке алуу
- Мектептеги билим берүүнүн жаңы мамлекеттик стандарты (ГОС) иштелип чыкты
- Мектептеги билим берүүнүн жаңы базистик окуу планы (БОП)
- Жаңы предметтик стандарттар
- Окуу-методикалык комплекстин (ОМК) жаңы мууну
- СТЕМ компонентин окуу программаларына киргизүү боюнча сунуштамалар иштелип чыкты жана КР БжИМден, КБАдан, РИПКиППРден буйруктар алынды.

#Илимдеги кыздар

02 Эмгек рыногун, рыноктун муктаждыктарын, бизнес-чөйрөнү жана айымдар ишкерлигинин негизги катышуучуларын талдоо, өнөктөштүк мамилелерди түзүү.

СТЕМ жагынан жумуш орундарын түзүү боюнча мамлекеттик саясаттын бар же жоктугу иликтенди, өлкөдөгү учурдагы кырдаалды салыштырма талдоо жасалды.

- СТЕМ боюнча кесипке даярдаган СТЕМ жагынан кадрларды даярдоо системасы иликтенди.

КРнын СТЕМ тармактарын өнүктүрүүнүн келечегинде КР КР БӨС иликтенди.

- Эмгек рыногу иликтенди: ири уюмдардын маалыматтары (өнөр жайлык, өндүрүштүк, тоо-кен, гидроэнергетикалык ж.б.).
- Бизнес-чөйрөнүн, айымдар ишкерлигинин негизги катышуучуларынын маалымат базасы түзүлдү.

03 STEM предметтерине басым жасоо менен Бишкек, Ош шаарларынын жана Чүй областынын мектептеринен бүтүрүүчү класстардын 400 окуучу кызыр ЖРТга даярдоо.

2020-2021 жана 2022-2023-окуу жылдарында «Илимдеги кыздар» долбоорун ишке ашыруунун жыйынтыктары боюнча төмөнкүдөй натыйжаларга жетишилди:

- ЖРТга даярдыктан өткөндөрдүн бардыгы – 444
- Ар кандай себептерден улам тапшырбай калгандар – 35
- Тапшырган 409 адамдын ичинен бардык 409у ЖОЖдорго, алардын ичинен 12си чет өлкөлүк ЖОЖдорго кирди
- STEM адистиктерге киргендер – 270
- Гуманитардык багытта тапшыргандар – 139

#Илимдеги кыздар

04 150 насаатчы айымды жана 2600 шакирт кызды тартуу менен насаатчылык программасы.

Кыздарга STEM жагынан реалдуу турмуштук тажрыйба алууга жардам берген насаатчылык программасынын алкагында бизнесте, илимде жана техникада ийгиликтерге жетишкен 217 ментор айым Бишкек жана Ош шаарларындагы 2772 кыз үчүн насаатчы болуп калды.

«Директорлордун консультациялык жолугушуусу»
2022-жылдын 23-24-мартында "Аврора" санаторийинде «Илимдеги кыздар» долбоорунун пилоттук мектептеринин директорлору менен жолугушуу болуп өттү.
Иш-чара натыйжаларды жана алынган сабактарды эске алуу менен СТЕМ компоненти бар мектеп пландарын иштеп чыгуу максатында уюштурулду.

«Жазгы STEM мектеби»
2022-жылдын 14-апрелинде И.Раззаков атындагы КМТУда жазгы STEM мектебинин ачылышы болуп өттү. Быйылкы жылы жазгы мектеп «Илимдеги кыздар» долбооруна катышкан кыздар үчүн өткөрүлдү. ЖРТга даярдоонун үч айлык курсунан өткөн окуучу кыздар И.Раззаков атындагы КМТУнун алдыңкы окутуучуларынан техникалык багытта мансапты пландаштыруу боюнча консультация алды.

«STEM боюнча чемпионат »
2022-жылдын 20-апрелинде ОшМУнун чоң залында Ош шаарынын жана Кара-Суу районунун мектептеринин «Илимдеги кыздар» долбооруна катышкан окуучу кыздарынын арасында «STEM боюнча чемпионат» өттү.
Иш-чарага Ош шаарынан 16 мектептин жана Кара-Суу районунан 4 мектептин окуучу кыздары катышты.

«Экинчи фазанын менторлорунун жыйынтык жолугушуусу»
2022-жылдын 23-апрелинде «Супара» этнокомплексинде «Илимдеги кыздар» долбоорунун ментордук программасынын экинчи этабынын аякташына арналган иш-чара болуп өттү.

«STEM фестивалы»
14-17 жаштагы кыздарды илимге, техникага, технологияларга жана көркөм өнөргө тартуу, ошондой эле өспүрүм кыздардын арасында STEM билим берүүнү даңазалоо жана насаатчылык тажрыйбасын алмашуу максатында 27-апрелден тартып 29-апрелге чейин Ош мамлекеттик университетинин базасында «STEM фестивалы» уюштурулду.

«Үчүнчү фазадагы менторлордун жыйынтык жолугушуусу»
2022-жылдын 26-ноябрында "Дасмия" этно-комплексинде долбоордун үчүнчү фазасынын менторлору үчүн жыйынтык иш-чара болуп өттү, ага Ош жана Бишкек шаарларынан менторлор, менти кыздар, пилоттук мектептердин директорлору, эксперттер, өнөктөр жана ЖМКлар катышты. Ошондой эле иш-чарага «Илимдеги кыздар» долбоорунун Ыктыярдуу эрк элчиси Асель Сартбаева катышты. Иш-чаранын алкагында «Мыкты STEM мектеп» конкурсунун жыйынтыктары чыгарылды жана конкурстун жеңүүчүлөрү менен катышуучуларына белектер тапшырылды.

"СТЕМ лагерь"
2022-жылдын 31-майынан 4-июнуна чейин ОшМУда ментилер үчүн СТЕМ лагерь өткөрүлдү.
2022-жылдын 31-октябрынан тартып 4-ноябрына чейин ОшМУнун СТЕМ колледжинин базасында менти кыздардын катышуусу менен СТЕМ лагерь уюштурулду. Анын ишине 100гө жакын менти кыз катышты, алар СТЕМ багыттар жөнүндө жакшы, терең биле алды. Кыздар үчүн төмөнкүдөй багыттар боюнча сабактар өткөрүлдү:
- Графикалык дизайн
- WEB-иштеп чыгуу
- Talking club\Moving club
- Биология жана химия боюнча практикалык сабактар
- Кол өнөрчүлүк боюнча мастер-класстар

Маалыматтык коштоо

Видеоролик
4 даярдалды

"Эч кандай чек жок"

«Ментор жана менти»

"Туура ташты танда. Сезим"

«Менин компасым»

Долбоордун бардык видеоматериалдары

Долбоордун бетинде @stem_kr инстаграмда 500 пост жарыяланды
.

Долбоордун бетинде Фейсбукта 711 пост жарыяланды.

Бардыгы болуп ЖМКдагы 78 макала :

Басылма- 49
ТВ - 35
Радио - 14

«Конушумда таза Аба» долбоору

Долбоордун максаты – Бишкек шаарынын турак жай конуштарында жашап жаткан ички мигранттардын абанын булганышын четтетүүнүн маанилүүлүгү жөнүндө маалымдар болушун алар үчүн тренингдерди өткөрүү жана алардын потенциалын арттыруу аркылуу жогорулатуу.

Долбоор Бишкек шаарынын 44 турак жай конушун жана Чүй областынын Аламүдүн районунун 2 турак жай конушун камтыды.

«Конушумда таза аба» долбоору экологиянын маанилүүлүгү жана атмосфералык абанын булганышына каршы күрөшүүнүн методдору жөнүндө Бишкек шаарынын турак жай конуштарында жашаган жарандардын маалымдар болушун арттыруу аркылуу Бишкек шаарында атмосфералык абанын булганышын төмөндөтүүгө багытталган. Жылытуу сезонунда Бишкек атмосфералык абанын булганышы боюнча дүйнөлүк рейтингде биринчи орундарды ээлейт, мындан тышкары, республика боюнча респиратордук ооруга чалдыккандардын саны өтө көп болгон калктуу конуш болуп саналат. Бишкек шаарында абанын булганышынын негизги себептери болуп төмөнкүлөр саналат: автотранспорттон чыккан газдар, жеке сектордо үйлөрдү таш көмүр менен жылытуу, тигүүнүн жана турмуш-тиричиликтин калдыктарын, ыпыр-сыпырларды өрттөө, ошондой эле шаардагы таштандылардын түтөп турушу.

Абанын жана курчап турган чөйрөнүн булганышынын көйгөйлөрүнүн алгачкы себептерин чечүү катарында тургундардын маалымдар болушун жогорулатуу жана бул аркылуу адамдардын курчап турган чөйрөгө мамилесине таасир этүү зарыл. Бул үчүн долбоордун катышуучулары үчүн төмөнкүдөй темаларга тренингдер иштелип чыккан: «Коомдун турмушунда экологиянын ролу жана мааниси», «Экологиялуу багбанчылык жана органикалык дыйканчылык», «Турмуш-тиричиликтин калдыктарын кыскартуунун жолдору жана реалдуу шарттарда жашоо-тиричиликтин коопсуздугу», «Компосттук аңды даярдоо боюнча мастер-класс» жана «Долбоорлорду жазуу боюнча окутуу».

Бул тренингдер катышуучулардын жынысына карабастан бардыгына пайдалуу, бирок гендердик балансты камсыз кылуу максатында биз катышуучулардын 50%ына 50% деген катышка умтулдук.

#Конушумда таза Аба

#МААНИЛҮҮ:

Долбоор аяктагандан кийин долбоордун катышуучулары таштандыларды туура сорттоого, компосттук үңкүрдү курууга, көчөттөрдү туура тандоого, отургузууга жана багууга үйрөндү, ошондой эле долбоорлорду жазуу боюнча курстан өттү.
Бишкек шаарынын 46 турак жай конушунун ичинен 25 турак жай конушунун тургундагы эко-долбоорлорду жазды, алардын ичинен 4 долбоор МЭУ тарабынан жактырылды.
Бул долбоорлор келечекте Миграция боюнча эл аралык уюм тарабынан финансыланат.

Долбоор төмөнкүдөй эки этапта жүзөгө ашырылды:

Биринчи этап Бишкек шаарынын турак жай конуштарындагы көрсөтмө берүүчү тренингдердин билдирди, анда долбоордун максаттары жана милдеттери, абанын булганышынын көйгөйлөрүнүн актуалдуулугу баяндалды, ошондой эле экинчи этап үчүн топтор түзүлдү.
Биринчи этапта долбоорго 1123 адам катышты.

Экинчи этап – Инновациялык борбордун имаратында төмөнкүдөй темалар боюнча тренингдерди өткөрүү: «Коомдун турмушунда экологиянын ролу жана мааниси», «Экологиялуу багбанчылык жана органикалык дыйканчылык», «Турмуш-тиричиликтин калдыктарын кыскартуунун жолдору жана реалдуу шарттарда жашоо-тиричиликтин коопсуздугу», «Компосттук үңкүрдү даярдоо боюнча мастер-класс» жана «Долбоорлорду жазуу боюнча окутуу».
Экинчи этапта долбоор 495 адамды камтыды.

#ООН ЖН

«Гендердик аспекттерди жана тамактануунун өзгөчөлүктөрүн эске алган климаттын өзгөрүшүнө карата адаптациялоо боюнча бирге иштелип чыккан чараларды алга илгерилетүү» долбоору

Долбоордун максаты – гендердик-трансформациялык практикаларды иштеп чыгууга жана алга илгерилетүүгө, кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүү жана климаттын өзгөрүшүнө адаптациялоо жана инновациялык ыкмаларды колдонуу аркылуу азык-түлүктүн коопсуздугу боюнча климатка туруктуу, ыраатту, гендердик сезимтал жергиликтүү пландарды иштеп чыгууда кыз-келиндердин жана жаштардын ролун жогорулатууга көмөктөшүү.

- Нарын областы (Жерге-Тал, Эмгек Талаа, Байзак АА)
- Ош областы (Араван р-ну: Алия-Анаров жана Чек-Абад АА, Ноокат р-ну: Кулатов жанаГулистан АА)
- Баткен областы (Ак-Турпак, Кулунду, Орозбеков жанаСамаркандек АА).

Долбоорду ишке ашыруу мезгилинин ичинде Нарын жана Ош областарынын пилоттук райондорунда тездетилген консультациялар, ошондой эле Бишкек шаарынын «Шератон» отелинде Баткен областынын пилоттук райондорунун бенефициарларына бир тездетилген консультация өткөрүлдү.
Тездетилген консультацияларга бардыгы болуп 800дөн ашык адам – пилоттук райондордун тургундары жана чечим кабыл алуучу 150 адам катышты.

Сессиянын форматы «тездетилген консультациялар» (speed dating) – бул көп сандаган катышуучулардын катышуусу менен диалогду кыска мөөнөттө өткөрүүгө мүмкүндүк берген иш-чара. Бул үчүн катышуучулар 7 топко бөлүндү.
Тармактык мамлекеттик органдардын өкүлдөрү топтон топко которулду, ал жерде катышуучулар жумушчу процесстин аралыгында өз пикирин айта алды. Диалогду ар бир топ үчүн башкы модератордон жана фасилитаторлордон турган долбоордун командасы жүргүздү. Чакан топтордо иштөөнүн ушул интерактивдүү форматы чечим кабыл алуучу адамдар бардыгын кунт коюп уга алышы үчүн убакытты жана мейкиндикти натыйжалуу пайдаланууга мүмкүндүк берди.
Бул диалогдо соңку 5 жылда климаттын өзгөрүшүнүн эркектердин, аялдардын, жаштардын, улгайган адамдардын, ДМЧАлардын, калктын жакыр катмарларынын жашоо-тиричилигине таасиринин маселесин талкуулашты. Мисалы, жайыттарды пайдалануу, таш көмүрдү казып алуу, электр энергиясын пайдалануу, үйлөрдү жылытуу, ичүүчү суу.

Баткендик айымдар үчүн реабилитациялоо лагери.

126 баткендик айым үчүн 4 күндүк тренинг 2022-жылдын 31-октябрынан тартып 4-ноябрына чейин «Ысык-Көл-Аврора» санаторийинде өттү, ал жерде дизайн ойлонуу боюнча тренингдер, арт-терапевтикалык, психотерапевтикалык жана поэзия-терапевтикалык иш-чаралар уюштурулду. Айымдар онколог-гинеколог, гинеколог, маммолог, врач-эндокринолог сыяктуу жогорку квалификациялуу врачтарда медициналык текшерүүдөн өттү. Ошондой эле 4 күндүк тренингдин учурунда КР Коопсуздук кеңешинин катчысынын орун басары З.К. Надырбеков Баткендин чек арага жакын айылдарынын айымдары менен жолугушуу өткөрдү жана алардын көптөгөн суроолоруна жооп берди.

Баткендин 126 айымы Бишкекте өлкөнүн биринчи айымы Айгүл Жапарова менен жолугушту.

«Өлкөнүн тынчтыгы, биримдиги жана өнүгүшү үчүн коомду консолидациялоо»

30-октябрдан тартып 3-ноябрга чейин Баткен областынын чек арага жакын айылдарынан 130 лидер аял иш-чаралардын жана мастер-класстардын сериясына катышты, аларда айымдар регионду андан ары калыбына келтирүү үчүн жол картасын иштеп чыкты.

Иш-чаранын биринчи күнүндө катышуучулар Коопсуздук кеңешинин катчысы Марат Иманкулов, Министрлер Кабинетинин төрагасынын орун басары Эдил Байсалов, эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министри Кудайберген Базарбаев, билим берүү жана илим министри Уланбек Мамбетакунов менен, ошондой эле БУУнун КРдагы системасынын туруктуу координатору Антье Граве жана «БУУ-айымдар» түзүмүнүн региондук директору Алия Эль-Ясир менен жолугушту.

Жолугушуунун темасы «Өлкөнүн тынчтыгы, биримдиги жана өнүгүшү үчүн коомду консолидациялоо». Иш-чарага Баткен областынын Самаркандек, Кулунду, Ак-Сай, Капчыгай, Орозбеков жана Ак-Турпак айылдарынан 126 айым катышты.

2022-жылдын 28-ноябрынан тартып 1-декабрына чейин «Ысык-Көл-Аврора» санаторийинде 11 айылдык аймакты **социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн жергиликтүү пландарын иштеп чыгуу боюнча семинар** өттү, алар климаттын өзгөрүшүнө адаптациялоо, жаратылыш кырсыктарынын тобокелдиктерин башкаруу жана азык-түлүк коопсуздугу боюнча чараларды камтыды.

Иш-чарага 80 адам, анын ичинде 33 аял, 47 эркек, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, мамлекеттик органдардын, коомдук уюмдардын өкүлдөрү, эксперттер жана активисттер катышты.

Натыйжада пилоттук райондордун 9 Адаптациялык Планы жана АП бөлүмү бар социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн бир Планы иштелип чыкты.

«3 жаштан кийин кеч» демилгеси

2019-жылдан тартып Фонддун «3 жаштан кийин кеч» барагында инстаграм, фейсбук, телеграм социалдык тармактарында ата-энелер балдарды өнүктүрүү жөнүндө маалыматты дайыма алып турат.

Дээрлик 50 000 ата-эне психологдорго, педиатрларга, педагогдорго күн сайын суроо берип жана түз эфирлердин учурунда адистерден жоопторду ала алат.

Балдарды эрте өнүктүрүүнүн маанилүүлүгү жөнүндө ата-энелердин маалымдар болушун арттыруу максатында баракта конкурстар, флешмобдор, марафондор дайыма өткөрүлүп турат.

Баракта маалыматтык, таанып-билүү мүнөзүндөгү 530дан ашык пост жарыяланды, ошондой эле 3 конкурс (долбоордун мыкты аталышына конкурс, барактын активдүү пайдалануучуларынын конкурсу, «Бешке чейин үлгүр» тиркемесин жүктөгөндөрдүн арасындагы конкурс) уюштурулду.

Жазылууну унутпаңыз!

«Санарип 50+» долбоору

Долбоордун максаты – санариптик ресурстарды башкаруу боюнча кыргызстандыктардын билимдерин жана жөндөмдөрүн калыптандырууга көмөктөшүү.

Долбоордун алкагында катышуучулар төмөнкүдөй темалар боюнча курстардан өттү:

- смартфондун функциялары,
- смартфон аркылуу маалыматты издөө,
- социалдык тармактар аркылуу баарлашуу,
- расмий кат алышууну жүргүзүү үчүн электрондук почтаны пайдалануу,
- накталай эмес операциялар үчүн электрондук капчыкты жана финансылык санариптик инструменттердин негиздерин пайдалануу,
- гугл инструменттерин пайдалануу,
- дүйнөлүк тармактагы коопсуздук,
- интернеттик чексиз мейкиндикте өзүнүн жеке маалыматтарын коргоо,
- финансылык чөйрөдөгү кибер коопсуздук боюнча кеңештер.

Биз маалыматтык технологиялар дооруна кирген учурдан тартып маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) биздин турмушубузда маанилүү роль ойной баштады. Тез өзгөрүп жаткан дүйнөнүн ылдамдыгынан артта калбоо үчүн адамдар аларды үзгүлтүксүз ишке пайдалануу үчүн жаңы технологиялардагы билимдерге жана жөндөмдөргө ээ болууга тийиш. Бирок бардык эле адамдар мындай билимдерди алуу үчүн жеткиликтүүлүккө жана ресурстарга ээ эмес.

Кыргызстанда жаш муун баарлашуу, окуу жана иштөө үчүн интернетти жана мобилдүү технологияларды ийгиликтүү пайдаланат. Бирок МКТ жана мобилдүү технологиялар жөнүндө билим жетишпеген адамдардын айрым тобу бар. Алардын көпчүлүгү – булар 50 жаштан өткөн курактагы адамдар.

Ошондой эле пандемия өзгөчө кырдаалдарда жана күндөлүк турмушта МКТны билүү канчалык зарыл болушу мүмкүн экенин көрсөттү. Көпчүлүк мугалимдер жана ата-энелер МКТнын эң жөнөкөй негиздерин билбегендиктен улам мектеп окуучуларын, студенттерди окутууда кыйынчылыктарды башынан өткөрдү.

Адамдардын турмушунда МКТ таралышы менен интернет тармагынын мейкиндигинде алдамчылыктын саны көбөйдү, ошонун өзү менен кибер коопсуздук, интернет алдамчылар жөнүндө, жеке маалыматтарды коргоонун жана интернет тармагында аракеттенүү эрежелеринин эң жөнөкөй методдору жөнүндө калктын маалымдар болушун арттыруу зарылчылыгы өстү.

Жогоруда көрсөтүлгөн көйгөйлөрдү чечүү үчүн «50+ адамдар үчүн мобилдүү технологиялар» долбоору иштелип чыккан. Бул долбоор МКТны пайдаланууга инновациялык ыкмалардын эсебинен тобокелдиктерди азайтууга багытталган. Долбоордун катышуучулары маалыматка алда канча жеңил жана ачык жеткиликтүүлүктү алуу, социалдык тармактарды кеңейтүү, күндөлүк финансылык маселелерди чечүү, коммуникация жана чакан бизнести жүргүзүү процесстерин оптималдаштыруу менен байланышкан ишти жеңилдетүү үчүн мобилдүү банкингдин маалыматтык технологияларын жана продуктуларын пайдаланууга окутулду.

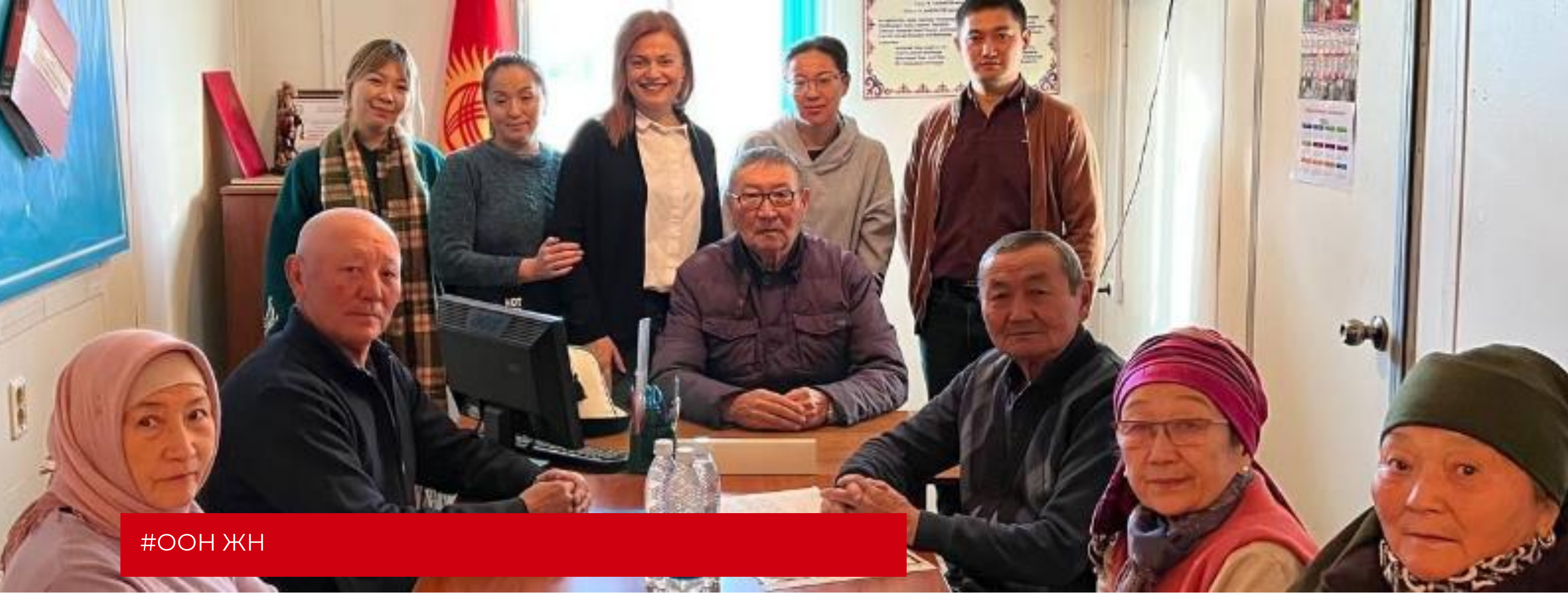

«Кыргыз Республикасында аксакалдар сотторунун ишин баалоо» долбоору

Долбоордун максаты – аксакалдар сотторунун ишин жана учурдагы абалын, алар иштерди кароосунун практикасын, өлкөнүн улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеринде негизги акторлор менен өз ара аракеттенүүсүн баалоо.

Фонд Кыргыз Республикасындагы аксакалдар соттору изилдөөнү жүргүзөт, ал талаштарды чечүүнүн жана калкка сот адилеттигинин жеткиликтүү кызмат көрсөтүүлөрүн берүүнүн мамлекеттик эмес механизми катары аксакалдар сотторунун ишине арналган. Изилдөө аксакалдар сотторунун ишин жана учурдагы абалын, алар иштерди кароосунун практикасын, өлкөнүн улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеринде негизги акторлор менен өз ара аракеттенүүсүн баалоого багытталган. Изилдөөдө аксакалдар сотторунун портретин, алардын ишинин айрым мыйзам ченемдүүлүктөрүн, институттун актуалдуулугун, натыйжалуулугун, туруктуулугун, башка коомдук органдар жана ачык институттар менен кызматташуусун, бүгүнкү күнгө карата гендердик сезимталдыгын сүрөттө аракети көрүлөт.

Изилдөөнүн актуалдуулугу буларда турду: биринчиден, аксакалдар сотторунун учурдагы абалын жана сот адилеттигинин сапатын жакшыртууга салым кошууга алардын кудуретин баалоо, анткени бул үчүн талаштарды чечүү, анын ичинде мамлекеттик сот системасынан тышкары чечүү үчүн жарандар пайдаланып жаткан акторлордун жана механизмдердин ар түрдүүлүгүн түшүнүү зарыл, экинчиден, калктын муктаждыктарына мамиле кылууга, аялдардын, балдардын жана калктын башка аялуу топторунун кызыкчылыктарын эске алууга аксакалдар сотторунун кудуретине көңүл буруу. Акырында, азыркы учур үчүн изилдөөнүн эң зор маанилүүлүгү аксакалдар сотторунун мыйзамдык негиздерин жакшыртуу, уюштуруу иш-чараларын жүргүзүү жана аксакалдар сотторунун гендердик сезимталдыгын жогорулатуу боюнча сунуштамаларды иштеп чыгууда турду.

Изилдөөнүн натыйжалары КРда аксакалдар сотторунун институтун андан ары чыңдоо, ошондой эле гендердик сезимтал сот адилеттигине жетишүүдө алардын ишин жакшыртуу боюнча келечектеги интервенциялар үчүн сунуштамаларды иштеп чыгуу үчүн пайдаланылат.

Изилдөө 369 респондентти камтыды, алардын ичинен эркектер - 203 (55%), аялдар - 166 (45%). Изилдөө өлкөнүн 11 коомдоштугунда (7 региондо жана республикалык маанидеги Бишкек жана Ош шаарларында) жүргүзүлдү, аларда 14 аксакалдар соттору изилденди.

«Кыргыз Республикасында аксакалдар сотторунун ишин баалоо» деген ушул изилдөөнү «Роза Отунбаеванын демилгеси» эл аралык коомдук фондунун эксперттер тобу East-West Management Institute (EWMI) коммерциялык эмес уюму ишке ашырып жаткан USAID'дин "Укук булагы" долбоорунун алкагында жүргүздү.

USAID'дин "Укук булагы" долбоору сот адилеттик органдарынын ишинин ачыктыгын арттыруу, адамдарга багытталган гендердик сезимтал сот адилеттигин алга илгерилетүү жана коррупциянын деңгээлин төмөндөтүү аркылуу сот адилеттигине жарандардын жеткиликтүүлүгүн кеңейтүүгө көмөктөшөт. Адамдарга багытталган гендердик сезимтал сот адилеттиги мамлекеттик башкарууда жаңы ыкма болуп саналат жана системалык укуктук көйгөйлөрдү жана жарандардын муктаждыктарын мыкты түшүнүү жана аларга аракет кылуу үчүн иш жүзүндөгү маалыматтарга таянат.

Китеп чыгаруу

Фонддо түзүлгөн салт боюнча биз төмөнкүдөй бир нече сериядагы китептерди чыгаруу жагынан иштеп жатабыз:

- Өмүрү өрнөк адамдар
- Балдар үчүн адабият
- Ата-энелер үчүн балдарды тарбиялоо боюнча колдонмо.

Фонд чыгарган бардык китептер бүгүнкү күн үчүн актуалдуу болуп саналат. 2022-жылы иш кыргыз тилинде «Өмүрү өрнөк адамдар» сериясындагы, ошондой эле мектепке чейинки жана кенже мектеп курактагы балдар жана өспүрүмдөр үчүн «Азыркы көркөм өнөр – балдарга» сериясындагы китептерди чыгарууга багытталды.

Бул долбоорду ишке ашыруунун алкагында Фонд өмүрү өрнөк адамдардын сериясындагы китептерди которуу жана басып чыгаруу программасын демилгеледи. Мындай китептерди жарыялоо Кыргызстандын азыркы коомунда өтө актуалдуу, анткени бул китептер айрым инсандын өмүрү жөнүндө гана эмес, ошондой эле бул инсандардын өмүрүн жана ишин сүрөттөө аркылуу тарыхый келечектеги реформалар, коомдук кыймылдар жөнүндө билүүгө мүмкүнчүлүк берет. Бул китептер кыргыз тилдүү окурмандын түшүнүгүн кеңейтип гана тим болбостон, ошондой эле дүйнө тануусун калыптандырууга жардам берет, коңшу өлкөлөрдөгү, региондогу жана дүйнөдөгү саясий жана экономикалык процесстер жөнүндө толук түшүнүк берет.

Фонддун башкы максаты өз алдынча билим алууга жана алынган билимдерди практикада колдонууга, өзүн көрсөтүүгө жүйөлөрдү стимулдаштырууга, ар тараптуу, анын ичинде чыгармачылык жөндөмдөрдү өз алдынча ишке ашырууга, түшүнүктүү кеңейтүүгө жана жаштарды тарбиялоого көбүрөөк көңүл бурууга умтулган адамдардын санын көбөйтүү болуп саналат.

Китеп чыгаруу аркылуу мектепке чейинки жана кенже мектеп курагындагы балдарды камтууну арттыруу, китеп окуган улутту калыптандыруу жана көркөм өнөр жагынан балдар үчүн китептердин санын көбөйтүү, көркөм өнөр боюнча балдар үчүн китептерди даңазалоо.

2022-жылы бул серияда чыгарылган китептердин бири болуп ФРГнын экс-канцлери Вилли Брандттын «Демократиялык Социализм, Макалалар жана сүйлөгөн сөздөр» деген китеби саналат. ФРГнын экс-канцлери Вилли Брандттын «Демократиялык Социализм, Макалалар жана сүйлөгөн сөздөр» деген китебин чыгаруу долбоорунун максаты кыргыз парламентарийлерин, саясатка кызыккан жаштарды социалдык демократиянын баалуулуктары менен жана эл аралык жумушчу кыймылынын улуу ишмерлеринин бири, Социалисттик интернационалдын мурдагы президенти, СДПГнын ардактуу төрагасы, Нобель тынчтык сыйлыгынын лауреаты В. Брандттын макалалары жана сүйлөгөн сөздөру менен кыргыз тилинде тааныштыруу болуп саналат.

2022-жылы «Балдар адабияты» сериясында чыгарылган китеп болуп немец тилинде чыгарылган «Манас» Кыргыздардын баатырдык эпосу (Манас сүрөттө)" китеби саналат (түзгөн Б.Жакиев). Бул китепти чыгаруунун максаты кыргыз элинин улуу чыгармасы болуп саналган «Манас» эпосу менен дүйнөнүн ар кандай тилдеринде таанышуу мүмкүнчүлүгүн берүү болуп саналат.

Ошондой эле бул серияда кыргыз жана орус тилдеринде «Кытай бүгүнкү күндө» деген китеп чыгарылды. Бул китеп табышмактуу өлкө боюнча кызыктуу саякатка чыгууга жана императордук сарайлардын алтын чатырларынын сырын, «бир мүйүз» деген кытайлык компаниялар эмнеси менен белгилүү экенин, эң татаал кытай иероглифинин мааниси кандай экенин жана эмне үчүн Кытайдын азыркы көркөм өнөрү дүйнөдө эң белгилүү экенин, ошондой эле бүгүнкү күндө биз пайдаланып жаткан улуу ойлоп табуулар жөнүндө билүүгө мүмкүндүк берет. Китеп өлкөнүн жана дүйнө элдеринин тарыхына кызыккандарга арналган.

#СЫЙЛЫКТАР:

Фонд чыгарган «Манас» Кыргыздардын баатырдык эпосу китеби (кыргыз, орус, немец тилдеринде) «Китеп өнөрү» деген эл аралык конкурста Гран-при алды.
Конкурска Кыргызстандан, Азербайжандан, Армениядан, Беларустан, Казакстандан, Россиядан, Тажикстандан, Өзбекстандан 77 басылма катышты. Конкурстун 19 жылдык тарыхында Кыргызстан «Гран-при» номинациясында 1 миллион рубль утуп алды.

ФОНДДУН БАРДЫК КИТЕПТЕРИН САТЫП АЛУУГА БОЛОТ

Бишкек шаарынын китеп дүкөндөрүнө
же төмөнкү телефонго чалып Фонддун
офисинен

0555004240

«Роза Отунбаеванын демилгеси» эл аралык коомдук фондунун иши жөнүндө кең-кесири маалымат

https://roza.kg

Чүй пр. 106, Бишкек ш.,
Кыргыз Республикасы

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382

10 ЛЕТ
ИНИЦИАТИВА
РОЗЫ ОТУНБАЕВОЙ
www.roza.kg

Созидание – для народа Кыргызстана

20 ANNUAL REPORT 22

106 Chuy Ave., Bishkek,
Kyrgyz Republic

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382

10 ЛЕТ
ИНИЦИАТИВА
РОЗЫ ОТУНБАЕВОЙ

Созидание – для народа Кыргызстана

In 2022 we celebrated an important date - the tenth anniversary of the Roza Otunbaeva Initiative International Public Foundation.

Roza Otunbaeva

Founder of the Foundation

On the one hand, this time has passed like a moment, on the other hand, a lot has been done during this time. This decade has been a period of important achievements, the implementation of more than 100 large and small projects and initiatives of public, social and cultural significance, impacting tens of thousands of people in our country.

Each of the Foundation's projects is a step towards our dream of a prosperous country with strong human potential, rich cultural diversity and a sustainable environment. The Foundation's activities are supported by international organizations and development institutions, commercial organizations, individuals and legal entities.

Dogdurgiul Kendirbaeva

Executive Director of the Foundation

Ten years is only the beginning.
We are just at the beginning of our journey and we are ready for new achievements.

www.roza.kg

#Development Centres on Jailoo

Development Centers on Jailoo

The project's goal is to create favorable conditions for the development of children of livestock breeders in remote mountainous regions of the Kyrgyz Republic.

Development Centres on Jailoo represent yurts where facilities are provided for children's development and parental education in the summertime.
This project is an excellent alternative to kindergartens, the shortage of which is particularly high in the regions of the country.
All children attend the Development Centres on Jailoo free of charge.
Various activities are carried out in addition to the work of the educator:

- Reading and language development workshops.
- Workshops to develop children's fine motor skills.
- Theater performances for children.
- Lecture classes for children.
- Traditional and sports educational games.
- Interactive classes for children.
- Lectures and trainings for parents and educators of the center.
- Involvement of experienced educators.
- Exchange of experience between regions.
- And much more.

Ninety-five development centers were organized on Jailoo during the summer season of 2022, involving 2,700 children across the country.

All 95 centers were provided with educational kits, stationery, and books. With the support of the Embassy of the People's Republic of China in the Kyrgyz Republic and the Confucius Institute, master classes on various topics were organized in all centers. Many interesting and useful workshops were prepared and conducted by volunteers, including master classes on robotics, planetarium, telescopes, etc., by the National Children's Engineering Academy ‘Altyn Tuyun’.

To improve the work of the centers, the following competitions were organized: "Best Media Product" among media, "Best Educator," and "Best Development Center on Jailoo." The winners of the contests will be awarded at the beginning of 2023. With the support of the Turkish World Union of Municipalities, the 12 most active educators and organizers of the development centers on Jailoo will pay a one-week working visit to Istanbul in early 2023 to exchange their experiences and get acquainted with the Turkish preschool education system.

In 2022, the project team participated by invitation and presented the results of the Development Centres on Jailoo project at two major conferences: At the International Dialogue on Migration, "Leveraging Migration for Resilience and Post-Pandemic Sustainability. Recovery: Opportunities and Challenges" (Geneva, Switzerland) and at the ESSE-REGION International Scientific and Practical Conference on "Educating Preschool Children on the Basis of Traditional Spiritual and Moral Values of the Peoples of the Central Asian Region" (Uzbekistan).

#IMPORTANT:

- The number of informed citizens, parents, and members of local communities about the importance of preschool education, peaceful living with neighbors on the border, and the skills and abilities needed to be tolerant towards each other has increased.
- Children have been enrolled in preschool education.
- Adults and children have been taught life skills and techniques for preserving the country's environment.
- To alleviate the post-COVID stress of children, music master classes were held, and last year, kindergartens received sets of musical instruments.
- Robotics and planetarium classes were also held to broaden children's horizons.
- To improve the level and quality of education for children and to inspire teachers and organizers of the Development Centres on Jailoo, an international exchange visit is organized every year.

Project statistics for 2014-2022 period

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Открыто Центров	35	87	117	98	102	114	5	30	95
Охват детей	800	2200	3100	3054	3087	3407	105	820	2700
Охват родителей	560	870	960	1140	1180	1260	32	91	980
Охват учителей	42	92	130	122	143	291	5	35	105

"Beshke Cheyin Ulgur" app for parents.

In 2022, the Roza Otunbaeva Initiative Foundation participated in an international project aimed at adapting and launching the "Beshke Cheyin Ulgur" app for parents

The app for parents, "Beshke cheyin ulgur," was developed by the Australian Minderoo Foundation and the Centre for the Brain and Mind at the University of Sydney. It provides tips for parents who have children aged from 0 to 5 years old on early childhood development. All the tips are categorized into five focus areas: Play, Healthy Home, Brain Development, Emotional Connection, and Community.

The content of the app has been developed by the University of Sydney's Centre for Brain and Mind, which is ranked among the top universities globally and is based on the latest scientific findings. The app's content is fully adapted to the cultural specificities of Kyrgyzstan and contains a wealth of useful information for parents

Scan QR code for app download

Information about child development is presented in the form of short tips and an example of an activity you can do with your child.
Example:

TUNING YOUR BODY CLOCK

Find out how to keep your body clock on time.

THE WHY

We all have clocks in our brain and body that tell our organs when to do different things. Body clocks control when we are awake or asleep, when our muscles are working or repairing, and when our stomach is digesting or fasting. Like a regular clock, body clocks can become slow! Our body clocks are affected by the time light enters our eyes, the time we are active, and the time we go to bed and wake up. Looking after our body clocks helps us stay healthy and happy.

ACTIVITIES:

Activity1: Try your best to keep your child on a regular bedtime and waketime schedule. When the sun is up, encourage them to go outside and move their body!

Activity 2: Morning sunlight keeps our body clocks on time. A morning walk can help children get early sunlight exposure. Keep light as low as possible at night!

Activity3: From 6 months, children need help tuning their body clocks! Nightly routines (eg, bath time) can help them learn that it is time for bed.

#ThriveByFive

- The application is available in Russian and Kyrgyz.
- It can be downloaded from Google Play Market for Android phones and through QR code for iPhones.

During the preparation of the project in May 2022, a group of representatives from Minderoo Foundation, Melissa Teo and Nathanael Foo, visited Kyrgyzstan and held a series of meetings with parents from kindergartens in different locations such as JSC Telecom, "Bakyt" in Moscow district, kindergartens in Chyrpykty village of Issyk-Kul region, and Nariste kindergarten in Kolmo residential area.
During these visits, parents were asked about the importance of children's education, the priorities in children's education, their vision of their children's future, and how they educate their children, among other topics.
After the contents of the app were translated into Russian and Kyrgyz and edited, the translations were coordinated with the project experts:

- Dogdurkul Kendirbaeva, an education expert,
- Aina Zhetibaeva, an expert on motherhood and childhood at the Ministry of Health,
- Aelita Agaidarova, an expert on early development,
- Sapargul Abdinabieva, a media expert.

The project team consisted of:

- Asel Dzhakypbekova, the project coordinator and Russian translator,
- Saltanat Adylbek kyzy, the PR specialist,
- Daniiar Ashymov, the Kyrgyz translator.

Additionally, the team would like to thank the kindergartens that actively participated in the workshops for parents and testing of the application.

One can separately mention the topic of children's emotions. A child under the age of 5-6 does not know how to manage their emotions well, they are just learning this. Therefore, when a little one throws a tantrum, they do not do it to "annoy" their parents or out of spite, but because they have poor emotional control. Strong emotions - fear, anger, overexcitement - so overpower the child that they literally drown in them.

Therefore, the task of parents is to explain what the child is feeling in a given situation and how to name it. For example, "I see that you are angry" or "you feel sad right now."

Special attention in the application is paid to the development of each child's identity. Stories about the area where the child's family lives, their family history, community and famous people who lived in this area or events that happened there will help develop their identity.

This will allow the child, as they grow up, not only to know the history of their area and about famous people who lived there, but also to feel a sense of belonging to this place and to the people who lived and live here. This is also facilitated by the child's participation in the community - participation in holidays such as Nowruz, Ait, Kurman Ait, etc.

Parents are actively downloading the app, and we hope that the "Thrive by Five" app for parents will help them make their child's childhood even better and happier!

Project «WithMyDad»

Increase men's involvement in child development.

The goal of the project is to increase men's involvement in child rearing, promote equal distribution of parental responsibilities within families, encourage responsible fatherhood, and prevent violence against women and children by promoting gender equality.

The project is being implemented in the Naryn Region, specifically in the Ak Muz and Kazybek villages of At-Bashy district, as well as the Uchkun and Min-Bulak villages in Naryn district.

The project aims to target a total of 2,600 people across these four communities, including:

- 2,400 children under the age of 19, ranging from infants to adolescents
- 100 women who will benefit from increased male involvement in early childhood development and equal sharing of household responsibilities
- 100 men who will participate in awareness campaigns and activities, and improve their skills in early childhood development.

Recent research shows consistent and unchanging inequalities in the distribution of family responsibilities between women and men. Gender inequality is a major cause of poor child development in the early years. Women are often solely responsible for the upbringing of children, including their entertainment and physiological support.

A large number of projects and programs aimed at empowering women and girls and eliminating gender barriers have been and are being implemented in Kyrgyzstan. However, most of the programs actively work to increase the capacity of women only, while activities with men are often neglected.

In response to these challenges, this initiative proposes an innovative approach to identify and promote positive deviations (PDs). Fathers have a profound and lasting impact on the development of their children. In this context, the project proposes that if both men and women receive information about the holistic development (nutrition, health, hygiene, play, and communication) of their children, and if families have equal responsibilities for raising children, and if local governments include gender-responsive policies in their Local Development Plans (LDPs) that support early childhood development in the community, the result will be conditions in households that are conducive to early childhood development.

As a result, the necessary conditions for children's development will be created in households and communities, and the country's child development indicators will improve.

#WithMyDad

The project has been very well received by the target communities. Community and local government representatives are actively participating in project activities. Working groups are currently developing local development plans that include strengthening family values in community social policies, promoting positive gender practices, and increasing father involvement in early childhood development.

In 2023, local initiatives aimed at child development and the promotion of positive gender practices will be supported. The next phase of the project includes competitions and mass events aimed at popularizing positive deviant practices, and increasing the role of fathers in child-raising. At the same time, a book is planned to be published to popularize the experience of positive deviance.

#ALREADY DONE:

- Working groups were formed for the development of Sustainable Economic Development Plans (SEDP) in four rural communities.
- A kick-off training was held in Naryn city for these working groups, which was attended by representatives of regional and district administrations, local council members, local leaders, and representatives of civil society organizations.
- Training on gender and social needs assessment in SEDP development was conducted in the four rural communities.
- An information campaign was also launched, which included two videos, brochures, three TV and radio interviews, newspaper articles, and online resources.
- Furthermore, a study was conducted to identify positive deviants, specifically champion fathers. As a result, around 20 positive deviants were identified.

Scan the QR code to watch the videos.

Project "Girls in Science"

The project was implemented from June 2020 to December 2022 in Bishkek, Osh, and Chui region.

The goal of the project is the creation of an effective education system with a focus on the attraction of girls to STEM education and their patriotic upbringing.

01

Study and analysis of STEM component education policies and professional development programs for educators in the Kyrgyz Republic and assessment of their impact on promoting access to quality basic and secondary general education in STEM subjects.

1. **A study was conducted on the level of use of STEM education ideas and components in basic school and extracurricular supplementary education in the Kyrgyz Republic.**
   - The objects of analysis included the Education Development Strategy (EDS) KR-2020, the Action Plan of the KR Government for its implementation EDS-2040, the Draft EDS-2040, the State standard of school education, the Basic curriculum of school education, and the Subject standards and curricula (Natural Science, Mathematics, Technology), as well as STEM education in extracurricular supplementary education.
2. **A round table was held, and a resolution was adopted along with relevant recommendations given to the Government, the Ministry of Education and Science,** the Institute for Professional Development of Teachers (IPDT) **and** the Kyrgyz Academy of Education (KAE)**.**
   - Recommendations were made to the Ministry of Education and Science to make changes in the education development strategy, educational standards, and curricula.
   - Recommendations were also developed for the IPDT) and the KAE of the Kyrgyz Republic to introduce the STEM component into the curriculum.
   - The Education Development Strategy 2021/2040 and the Action Plan for 2021-2023 for the implementation of the Education Development Strategy in the Kyrgyz Republic for the period 2021-2040 have been approved by the resolution of the Government of the Kyrgyz Republic.
3. **Proposals made by the ROI IPF were taken into account during the finalization process of the Draft EDS-2040.**
   - introduction of STEM education ideas and components,
   - consideration of STEM (STEAM) education ideas,
   - the development of a new state standard of school education,
   - a new basic curriculum for school education,
   - new subject standards,
   - a new generation of educational-methodical complexes. Recommendations were developed and orders received from MOES KR, KAE, IPDT for the introduction of the STEM component in the curricula.

#Girls in Science

02 Analyze the labor market, market needs, business environment, and key players in women's entrepreneurship, and develop partnerships

Studied the existence of state policies on job creation in the STEM field and conducted a comparative analysis of the current situation in the country.

- Studied the system of training for STEM professions. Examined the Education Development Strategy of the Kyrgyz Republic in relation to the development of STEM industries.
- Researched the labor market, gathering data from large organizations in industrial, manufacturing, mining, hydropower, and other sectors.
- Created a database of the business environment and key participants in women's entrepreneurship.

03 Preparing 400 final grade school girls from schools in Bishkek, Osh, and Chui region for the National Testing with a focus on STEM subjects

The results of the Girls in Science project for the 2020-2021 and 2022-2023 school years are as follows:

- Total passed the preparation for the national test: 444
- Not enrolled in universities for various reasons: 35
- All 409 applicants enrolled in universities, including 12 in foreign universities
- Enrolled in STEM fields of study: 270
- Enrolled in humanities: 139

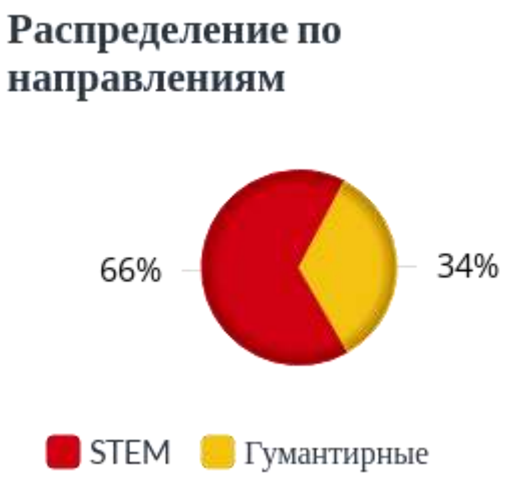

#Girls in Science

04 Mentoring program, involving 150 female mentors and 2,600 mentee girls.

217 successful female mentors in business, science, and technology have provided guidance for 2,772 girls in Bishkek and Osh through a mentoring program that helps girls gain real-life experience in STEM fields.

Director Advisory Meeting

On March 23-24, 2022, a meeting was held with the directors of pilot schools of the "Girls in Science" project at the "Aurora" sanatorium. The event was organized with the aim of developing school plans with a STEM component, taking into account the results and lessons learned.

Spring STEM School

On April 14, 2022, the opening of the Spring STEM School took place at the KSTU named after I. Razzakov. The school was organized for the participants of the "Girls in Science" project. Schoolgirls who completed a three-month preparatory course for the National Testing received guidance on career planning in technical fields from leading teachers of KSTU named after I. Razzakov.

Championship on STEM

On April 20, 2022, Osh State University held a "Championship on STEM" for female students from schools in Osh and Kara-Suu districts who are participating in the "Girls in Science" project. Students from 16 schools in Osh city and 4 schools in Kara-Suu district took part in the event.

"The Final Mentor Meeting of the Second Phase"
On April 23, 2022, an event was held at the Supara ethnocomplex to mark the conclusion of the second phase of the mentoring program for the Girls in Science project.

"The STEM Festival"
From April 27-29, the "STEM Festival" was held at Osh State University to attract girls aged 14-17 to science, technology, engineering, and art. The event aimed to popularize STEM education among adolescent girls and share mentoring experiences.

"The Final Meeting of Mentors of the Third Phase"
On November 26, 2022, the final meeting of mentors for the third phase of the Girls in Science project took place at the ethnocomplex Dasmia. The event was attended by mentors from Osh and Bishkek, mentees, directors of pilot schools, experts, partners, and media. The Goodwill Ambassador of the Girls in Science project, Asel Sartbaeva, also participated in the event.
During the event, the results of the "Best STEM School" contest were announced, and the winners and participants were presented with gifts.

"STEM Camps for Mentees"
From May 31 to June 4, 2022, the STEM Camp for mentees was held at the University of Osh. From October 31 to November 4, 2022, another STEM camp was held for mentee girls at the Osh University STEM College. Approximately 100 mentee girls participated and were able to learn about STEM disciplines in greater depth. Classes were offered in the following areas:

- Graphic Design
- Web Development
- Talking Club/Moving Club
- Practical Lessons in Biology and Chemistry
- Crafts Workshops

Information support

Four videos were prepared:

"There Are No Boundaries"

"Mentor and Mente."

"Choose the Right Stone. Sezim."

"My Compass."

All project videos

500 posts on the project's Instagram page @stem_kr

711 posts on the project's Facebook page.

In total, there were 78 publications in the media:

Print media: 49
TV: 35
Radio: 14

#Clean Air in My Neighborhood

“Clean Air in My Neighborhood” Project

The aim of the project is to increase awareness about the significance of preventing air pollution among internal migrants residing in the residential areas of Bishkek by providing them with training and enhancing their capacity.

The project covered 44 residential areas in the city of Bishkek and two residential areas in the Alamedin district of Chui region.

The 'Clean Air in My Neighborhood' project aims to reduce air pollution in Bishkek by raising awareness among residents about the importance of ecology and methods of combating air pollution in residential areas. Bishkek consistently ranks among the world's most polluted cities during the heating season, with the highest number of respiratory diseases in the country. The main causes of air pollution in Bishkek are exhaust fumes from motor vehicles, coal heating in private homes, burning of waste, garbage, and smoldering city dump.

To address the root causes of air and environmental pollution, the project focuses on raising public awareness and influencing their attitudes towards the environment. The project offers several training modules, including 'Role and Importance of Ecology in Society,' 'Organic Gardening and Farming,' 'Waste Reduction and Safety in Real-Life Situations,' 'Building a Compost Pit,' and 'Project Writing Training.' These trainings are open to everyone, with a 50/50 gender ratio of participants to ensure gender balance.

#Clean Air in My Neighborhood

#IMPORTANT:

At the conclusion of the project, participants gained knowledge on proper garbage sorting, compost pit construction, seedling selection, planting and care, as well as project writing skills. Out of the 46 residential areas in Bishkek, residents from 25 areas wrote eco-projects, and four of these projects were approved by the International Organization for Migration. These approved projects will receive funding from the IOM.

"The project was carried out in two stages.

The first stage included orientation trainings in residential areas of Bishkek to describe the goals and objectives of the project, highlight the significance of the air pollution problem, and form groups for the second stage.

A total of 1123 people participated in the first stage.

The second stage comprised trainings conducted at the Innovation Center building on topics such as the role and importance of ecology in society, eco-friendly gardening and organic farming, ways to reduce household waste and ensure safety, a master class on making a compost pit, and training on writing projects.

In the second phase, 495 people were reached by the project."

#UN WOMEN

Project "Promoting jointly developed measures for adaptation to climate change that take into account gender and nutrition aspects"

The project aims to promote gender-transformative practices, enhance the participation of women, girls, and youth in developing climate-resilient and gender-sensitive local plans for disaster risk reduction, climate change adaptation, and food security, and to achieve these objectives through innovative approaches.

- Naryn region (Jerge-Tal, Emgek Talaa, Baizak villages)
- Osh region (Aravan district: Aliya-Anarov and Chek-Abad villages, Nookat district: Kulatov and Gulistan villages)
- Batken region (Ak-Turpak, Kulundu, Orozbekov and Samarkandek villages).

During the project implementation, speed-dating meetings were conducted in the pilot districts of Naryn and Osh regions. Additionally, a speed-dating meeting was held with the beneficiaries of the pilot districts of Batken region at the Sheraton Hotel in Bishkek.
In total, over 800 people, including residents of the pilot districts and 150 decision-makers, participated in these speed-dating events.

The "speed dating" session format is an event that enables a large number of participants to engage in dialogue within a short period of time. To facilitate this, the participants were divided into seven small groups.

Representatives of relevant government agencies moved from group to group, allowing all participants to express their opinions during the working process. The project team facilitated the dialogue, comprising the main moderator and facilitators for each group. This interactive, small-group format enabled the efficient use of time and space, enabling decision-makers to listen attentively to everyone.

During the dialogue, we discussed the impact of climate change over the past five years on the livelihoods of men, women, youth, seniors, persons with disabilities, and the poor. For instance, we talked about pasture use, coal mining, electricity consumption, home insulation, and drinking water.

Rehabilitation Camp for Batken Women.
A four-day rehabilitation camp was held for 126 women from the Batken region at the Issyk-Kul-Aurora sanatorium from October 31 to November 4. The camp included mindfulness training, art therapy, psychotherapy, and poetry therapy activities. The women also received medical examinations from highly qualified doctors, such as oncologist-gynecologists, gynecologists, mammologists, and endocrinologists. During the camp, Deputy Secretary of the Security Council of the Kyrgyz Republic, Nadyrbekov Zamirbek, met with women from border villages in the Batken region and answered many of their questions.

In addition, 126 women from Batken met with the First Lady of the country, Aigul Japarova, in Bishkek.

"Consolidation of Society for Peace, Unity, and Development of the Country".

From October 30 to November 3, 130 women leaders from the border villages of the Batken region participated in a series of events and workshops to develop a roadmap for further regional recovery.

On the first day of the event, participants met with Marat Imankulov, Secretary of the Security Council; Edil Baisalov, Deputy Chairman of the Cabinet; Kudaibergen Bazarbaev, Minister of Labor, Social Security, and Migration; Ulanbek Mambetakunov, Minister of Education and Science; Antje Grawe, UN Resident Coordinator in Kyrgyzstan; and Alia El-Yassir, UN Women Regional Director.

The theme of the meeting was "Consolidation of Society for Peace, Unity, and Development of the Country". The event was attended by 126 women from the villages of Samarkandek, Kulundu, Ak-Sai, Kapchigai, Orozbekova, and Ak-Turpak in the Batken region.

A seminar on the development of local socio-economic development plans for 11 remote districts, including measures for climate change adaptation, disaster risk management, and food security, was held at the Issyk-Kul-Aurora sanatorium from November 28 to December 1.

The event was attended by 80 participants, including 33 women, 47 men, representatives of local government, state agencies, NGOs, experts, and activists.

As a result, nine pilot area adaptation plans and one socio-economic development plan were developed.

JOIN US!

Initiative "3 Jashtan Kiyin Kech"

Since 2019, parents have been regularly receiving information about their children's development on the pages of our foundation "3 zhashtan Kiyin Kech" ("After 3 it's too late") on social networks such as Instagram, Facebook, and Telegram.

Every day, almost 50,000 parents have the opportunity to ask questions to psychologists, pediatricians, and teachers, and receive answers from specialists during live broadcasts.

The foundation also regularly organizes competitions, flash mobs, and marathons to raise awareness among parents about the importance of early childhood development.

More than 530 informational and educational posts have been published on the page, and the foundation has also organized three contests: a contest for the best project name, a contest for active users of the page, and a contest among those who have downloaded the "Thrive by Five" application.

#Sanarip 50+

Project “Sanarip 50+”

The project is designed to help build the knowledge, skills, and abilities of Kyrgyz citizens to manage digital resources.

As part of the project, participants took courses on the following topics:

- Smartphone functions
- Searching for information on a smartphone
- Communicating through social networks
- Using email for official correspondence
- Using an electronic wallet for cashless transactions, and the basics of digital financial tools
- Using Google tools
- Security on the World Wide Web
- Protecting personal information in the boundless vastness of the Internet
- Cybersecurity tips for the financial field

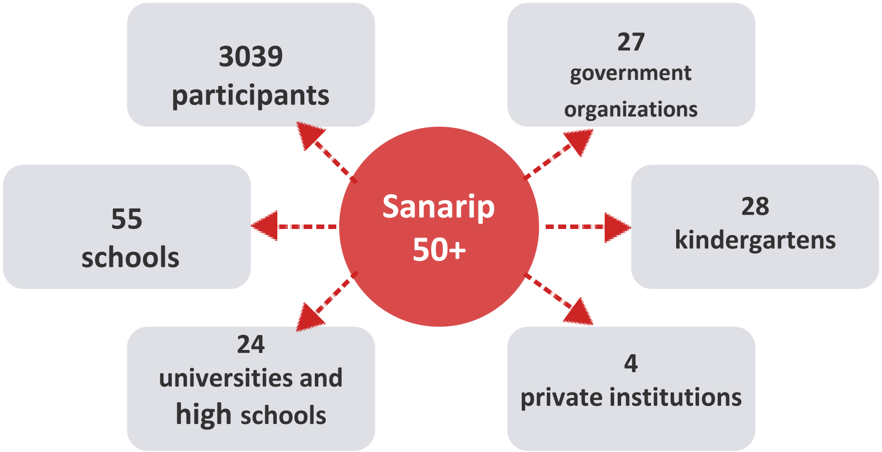

Information and Communication Technology (ICT) has begun to play an important role in our lives as we enter the Information Age. To keep up with the pace of a rapidly changing world, people need to have the knowledge and skills in new technologies to use them for productive work. However, not all people have access and resources to acquire this knowledge.

In Kyrgyzstan, the younger generation is successfully using the Internet and mobile technology to communicate, learn, and work. However, there is a certain group of people who lack knowledge about ICT and mobile technologies, mostly people over the age of 50. The Covid pandemic has also highlighted the importance of ICT skills in emergencies and everyday life, with many teachers and parents experiencing difficulties in teaching students due to a lack of basic ICT skills.

With the proliferation of ICTs in people's lives, the number of Internet fraudsters has increased, increasing the need to raise public awareness about cybersecurity, Internet fraudsters, basic methods of protecting personal information, and rules of conduct on the Internet.

To address these issues, the project "Mobile technologies for people 50+" was developed. This project aims to reduce risks through innovative approaches to the use of ICT. Participants in the project were trained to use information technologies and mobile banking products to gain easier and more open access to information, expand social networks, solve everyday financial issues, facilitate communication-related work, and optimize small business processes.

"Assessment of Activity of Elders' Courts in the Kyrgyz Republic" Project

The project aims to evaluate the operations and present condition of the Elders' Courts, examine their practices, and engage with prominent stakeholders at both national and local levels within the country.

The Foundation is conducting a study on Elders' Courts in the Kyrgyz Republic, with a particular focus on the role of these courts as a non-state mechanism for resolving disputes and providing accessible justice services to the population. The study aims to assess the activities and current situation of the Elders' Courts, including their case management practices and interaction with key actors at the national and local levels of the country. Furthermore, the study seeks to describe the portrait of the Elders' Courts, identify patterns in their activities, and evaluate their relevance, efficiency, sustainability, cooperation with other public bodies and institutions, as well as gender sensitivity today.

The study is relevant for several reasons. Firstly, it aims to evaluate the current situation of the Elders' Courts and their ability to contribute to improving the quality of justice in Kyrgyzstan. This requires understanding the diversity of actors and mechanisms used by citizens to resolve disputes, including outside the state judicial system. Secondly, the study aims to assess the ability of the Elders' Courts to be responsive to the needs and interests of the population, especially women, children, and other vulnerable groups. Lastly, the study aims to develop recommendations for improving the legal framework and organizational measures of the Elders' Courts, as well as increasing their gender sensitivity.

The findings of the study will be used to strengthen the institution of Elders' Courts in the Kyrgyz Republic and to inform future interventions aimed at improving their performance in achieving gender-sensitive justice."

The study consisted of 369 participants, comprising 203 men (55%) and 166 women (45%). It was conducted in 11 communities across the country, including seven regions and the cities of national importance Bishkek and Osh. Fourteen Elders' Courts were surveyed during the study.

This research, titled "Assessment of Activity of Elders' Courts in the Kyrgyz Republic" was carried out by a group of experts from the International Public Foundation "Roza Otunbaeva Initiative," within the framework of the USAID project "Ukuk Bulagy," implemented by the non-profit organization East-West Management Institute (EWMI).

The USAID Ukuk Bulagy project aims to enhance citizens' access to justice by increasing the transparency of judicial institutions, promoting gender-sensitive, people-centered justice, and reducing corruption. Gender-sensitive, people-centered justice represents a novel approach to public administration, based on evidence, which helps better comprehend and address systemic legal issues and citizens' needs.

#Foundation Books

Book Publishing

As per the Foundation's tradition, we are working on the publication of books in several series, including:

"Lives of Remarkable People"
"Literature for Children"
"A Parent's Guide to Raising Children"

All books published by the Foundation are relevant for today. In 2022, we plan to publish books in the series "Lives of Remarkable People" in the Kyrgyz language, as well as a series called "Modern Art for Children" for preschool and primary school children and youth.

As part of this project, the Foundation initiated a program to translate and publish a series of books about the lives of remarkable people. The publication of such books is of great importance in modern Kyrgyz society, as they offer readers an insight into the lives and activities of individuals, and provide an opportunity to learn about the reforms and social movements in a historical perspective. These books not only broaden the horizons of Kyrgyz-speaking readers but also help shape their worldview and provide a comprehensive picture of the political and economic processes in neighboring countries, the region, and the world.

The main goal of the Foundation is to increase the number of people who are motivated to pay more attention to self-education and to put their knowledge into practice. We aim to stimulate motivation for self-expression and the realization of versatile abilities, including creative ones, to expand people's horizons, and to educate young people.

In addition, we strive to increase the coverage of pre-school and primary school children reading by publishing books, with the goal of forming a nation of readers and increasing the number of books for children in the field of art. We also aim to popularize art books for children.

And one of the books in this series, published in 2022, is "Democratic Socialism, Articles and Speeches" by the former Chancellor of the Federal Republic of Germany, Willy Brandt. The purpose of this project is to familiarize Kyrgyz parliamentarians and young people interested in politics with the values of social democracy, as well as the articles and speeches of one of the oldest figures in the international labor movement. Willy Brandt, former president of the Socialist International, Honorary Chairman of the SPD, and Nobel Peace Prize laureate, is now available in the Kyrgyz language.

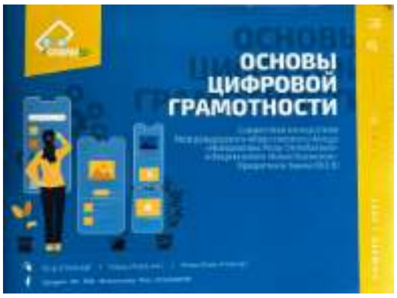

The book "Manas Heroic Epic of the Kyrgyz (Manas in pictures)" in German language (compiled by B. Zhakiev) was published in 2022 in the series "Literature for children". The purpose of this book publication is to give an opportunity to get acquainted with the great work of the Kyrgyz people epos "Manas" in different languages of the world.

Also in the same series is the book "China Today" in Kyrgyz and Russian languages. This book allows you to go on a fascinating journey through the mysterious country and learn the secrets of golden roofs of imperial palaces, what the Chinese "unicorns" are famous for, what the meaning of the most complicated Chinese character is and why the modern art of China is the most popular in the world, and also about the great inventions which we use today. The book is intended for those who are interested in the history of countries and peoples of the world.

#AWARDS:

The book "Manas Heroic Epic of the Kyrgyz" available in Kyrgyz, Russian, and German, and published by the Foundation, was awarded the Grand Prix of the International Book Art Competition. The competition included 77 publications from Kyrgyzstan, Azerbaijan, Armenia, Belarus, Kazakhstan, Russia, Tajikistan, and Uzbekistan. For the first time in the 19-year history of the competition, Kyrgyzstan won the Grand Prix nomination, receiving a prize of 1 million rubles.

All books can be purchased

in Bishkek bookstores or at the Foundation's office.

0555004240

To access additional information regarding the activities of the "Roza Otunbayeva Initiative" International Public Foundation, kindly refer to the links provided below:

https://roza.kg

106 Chuy Ave., Bishkek,
Kyrgyz Republic

https://roza.kg
office@roza.kg

+996 (312) 660368
+996 (312) 660382